

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DİSİPLİNLER ARASI ÇEVRE SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKÖĞRETİMDEKİ ÖĞRENCİLERİN OKUL KAZALARIYLA İLGİLİ ÇEVRESEL
FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YAZAR

Elif GÜNEY

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HURİYE DEMET CABAR

SİNOP – 2019

TEZ KABUL

Elif GÜNEY tarafından hazırlanan “İlköğretimdeki Öğrencilerin Okul Kazalarıyla ilgili Çevresel Faktörlerin Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma, 17.07.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Huriye Demet CABAR
Sinop Üniversitesi / Sağlık Yüksekokulu

İmza

Üye Doç. Dr. Birsen ALTAY
Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Fakültesi

İmza

Üye Dr. Öğretim Üyesi Adeviye AYDIN
Sinop Üniversitesi / Sağlık Yüksekokulu

İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Elif GÜNEY

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER.....	i
SEMBOLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER VE LİTERATÜR ÖZETİ.....	4
2.1. Okul.....	4
2.2. Güvenli Okul.....	4
2.3. Okul Kazaları.....	5
2.4. Okul Kazalarının Önemi.....	6
2.5. Okul Kazalarını Etkileyen Faktörler.....	7
2.5.1. Kişisel Faktörler.....	7
2.5.1.1. Yaş.....	7
2.5.1.2. Cinsiyet.....	7
2.5.2. Çevresel Faktörler.....	8
2.5.2.1. Okul Binası.....	8
2.5.2.2. Okul Bahçesi.....	9
2.5.2.3. Derslikler.....	9
2.5.2.4. Merdivenler.....	10
2.5.2.5. Okul Servisi ve Okul Yolu.....	11
2.5.2.6. Doğal Afetler.....	11
2.5.2.7. Laboratuvar ve Atölyeler.....	12
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	13
3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü.....	13
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	13
3.3. Araştırmanın Evreni.....	13
3.4. Araştırmanın Örneklemi.....	13
3.5. Araştırmaya Alınma Kriterleri.....	14
3.6. Dışlanma Kriterleri.....	14
3.7. Araştırmanın Değişkenleri.....	14
3.7.1. Bağımlı Değişkenler.....	14
3.7.2. Bağımsız Değişkenler.....	14
3.8. Verilerin Toplanması.....	14
3.9. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	15
3.9.1. Tanıtıcı Bilgi Formu.....	15
3.9.2. Okulun Fiziksel Güvenliğine Yönelik Bireysel Görüşler Formu.....	15
3.9.3. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği.....	15
3.9.4. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği.....	16
3.10. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi.....	16
3.11. Araştırmanın Etik ve Yasal Boyutu.....	17
3.12. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	17

4. BULGULAR.....	18
5. TARTIŞMA.....	34
6. SONUÇ.....	39
KAYNAKLAR.....	41
EKLER.....	46
EK 1. Tanıtıcı Bilgi Formu.....	46
EK 2. Okulun Fiziksel Güvenliğine Yönelik Bireysel Görüşler Bölümü.....	47
EK 3. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği.....	48
EK 4. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği.....	51
ETİK KURUL KARARLARI.....	54
VERİ TOPLAMA/ANKET İZİN BELGESİ.....	57
ÖZGEÇMİŞ.....	60

SEMBOLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ

KISALTMALAR

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TDK: Türk Dil Kurumu

WHO: World Health Organization- Dünya Sağlık Örgütü

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

İEK: İlköğretim ve Eğitim Kanunu

AİTK: Araç İçi Trafik Kazası

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 4. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı
- Tablo 4. 2. Araştırmaya Katılanların Çevresel Özelliklerle İle İlgili Düşüncelerinin Dağılımı
- Tablo 4. 3. Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği ve Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puanlarına İlişkin Frekans Dağılım Tablosu
- Tablo 4. 4. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği ve Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Boy, Kilo ve Yaşa Göre Genel Korelasyonu
- Tablo 4. 5. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeğinin Karşılaştırılması
- Tablo 4. 6. Öğrencilerin Çevresel Özelliklere Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeğinin Karşılaştırılması
- Tablo 4. 7. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Alt Boyutlarının Karşılaştırılması
- Tablo 4. 8. Öğrencilerin Çevresel Özelliklere Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Alt Boyutlarının Karşılaştırılması
- Tablo 4. 9. Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği ve Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeklerinin Puanları Arasındaki İlişki

ÖZET

İLKÖĞRETİMDEKİ ÖĞRENCİLERİN OKUL KAZALARIYLA İLGİLİ ÇEVRESEL FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Amaç: Araştırma ilköğretimdeki öğrencilerin okul kazalarıyla ilgili çevresel faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Materyal- Metot: Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan, Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı eğitim veren, Sinop il merkezinde bulunan 5 ilkokul oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise evrenin tamamı kabul edilmekle birlikte seçici kriterlere uygun 541 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya alınma kriterleri ilköğretim 3 ve 4. sınıf öğrencisi olması, Araştırmaya katılım konusunda gönüllü olma ve velisinin araştırmaya katılması için öğrenciye izin vermiş olmasıdır. Araştırma için veriler araştırmacı tarafından literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanan tanıtıcı bilgi formu, okulun fiziksel güvenliğine yönelik bireysel görüşler bölümü, öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği, ve öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi SPSS21 paket programında yapılmış olup, Mann Whitney U, Kruskal Wallis-H testleri ve Spearman's Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya 541 öğrenci katılmıştır. Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvensiz davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanlarının erkeklerde kızlara oranla yüksek olduğu, kız öğrencilerde ise güvenli davranış alt boyut puanı erkeklere oranla yüksek olduğu saptanmıştır. 4. sınıf öğrencilerinin güvensiz davranışlar, güvenli davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanlarının 3. sınıflara oranla yüksek olduğu saptanmıştır. Merdivenlerde kısmen koşma davranışı gösteren ve ıslak zeminde hareket ederken kısmen dikkat eden öğrencilerin güvenli davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar ve servis aracına yönelik davranışlar alt boyut puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları arttıkça davranış ölçeği puanlarının arttığı saptanmıştır.

Sonuç: Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin kızlara oranla daha fazla güvensiz davranış sergilediği belirlenmiştir. Merdivenlerde koşma davranışı gösteren öğrencilerde farkındalık olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin ıslak zeminde hareket ederken güvenli davranış sergiledikleri saptanmıştır. Bilgi ölçeği puanları arttıkça davranış ölçeği puanlarının da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: çocuk, okul kazaları, okul çevresi, güvenli okul

ABSTRACT

EVALUATION OF ENVIRONMENTAL FACTORS RELATED TO SCHOOL ACCIDENTS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Objective: The aim of this study was to evaluate the environmental factors related to school accidents of primary school students.

Material-Method: The population of the study consisted of 5 primary schools in Sinop city center within the Ministry of National Education providing education under the Provincial Directorate of National Education of Sinop. The sample of the study consisted of 541 students who met the selective criteria, although the entire population was accepted. The criteria for being included in the study are primary and secondary school students, volunteering in the study and allowing the parents to participate in the study. The data were collected by using the descriptive information form prepared by the researcher in line with the literature, individual opinions about the physical safety of the school, the students' information scale for safety measures in school accidents, and the students' behavior scale for safety measures in school accidents. Data were analyzed using SPSS21 package program and, Mann Whitney U, Kruskal Wallis-H tests and Spearman's Correlation Coefficient were used.

Results: 541 students participated in the study. It was found that the unsafe behaviors and unsafe behaviors subscale scores of security measures in school accidents were higher in boys than girls and the safe behavior subscale score in girls was higher than boys. The unsafe behaviors, safe behaviors, and safe behaviors outside the building subscale scores of 4th grade students were found to be higher than the 3rd grade. It was found that the students who showed partially running behavior on stairs and who paid attention while moving on wet surfaces had higher sub-dimension scores of safe behaviors, safe behaviors outside the building and behaviors towards the service vehicle. It was found that as the scale of knowledge about safety measures increased in school accidents, scores of behavior scale increased.

Conclusion: It was found that male students exhibited more insecure behavior than girls. It was found that awareness of the students who show running behavior on stairs. It was determined that students exhibited safe behavior while moving on wet ground. It was determined that as the information scale scores increased, so did the behavior scale scores.

Key Words: child, school accidents, school environment, safe school

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan, ilgisini ve önerilerini göstermekten kaçınmayan Disiplinler Arası Çevre Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı ve değerli danışman hocam sayın Doç. Dr. Huriye Demet CABAR'a,

Çalışmalarım süresince benimle birlikte olan ve desteğini esirgemeyen sevgili eşim Mustafa GÜNEY'e

Çalışmalarım boyunca maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan annem Ayşe GÜMÜŞ ve babam Yusuf GÜMÜŞ başta olmak üzere sevgili aileme,

Çalışmalarım boyunca yardımını hiç esirgemeyen değerli arkadaşlarım Elif GÖKMEN ve Kübra ÇÖKEREN'e,

Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü çalışanlarına, çalışmaya katılan okulların değerli yöneticileri, öğretmenleri ve öğrencilere, sonsuz teşekkür ederim.

Elif GÜNEY

1. GİRİŞ

Dünya nüfusunun giderek artması, bireylerin yaşam koşullarını doğrudan etkilemektedir. TÜİK (2018)'in verileri incelendiğinde; nüfusun %23,4'ünün 0-14 yaş arası çocuklardan oluştuğu görülmektedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ilkökulda öğrenim gören öğrenci sayısı ise 5.104.599'dur (MEB, 2018). Sayılara bakıldığında öğrenci ve çevresinin sağlıklı olmasının toplum sağlığının da göstergesi olacağı görülebilmektedir (Yıldırım Şişman, 2018). Sağlıklı bir toplumun oluşması için çocukların sağlıklı bir şekilde yetişmeleri oldukça önemlidir. Kazalar, çocuklarda ölüm ve sakatlıklara neden olan önemli faktörlerdendir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde ilk sırada temel ihtiyaçlar, ikinci sırada güvenlik ihtiyacı yer almaktadır. Kişi ancak güvenli ortamda başarıyı yakalayabilir ve etkili bir şekilde öğrenme aktivitesinde bulunabilir. Öğrenmenin gerçekleştiği ortamlardan biride okul ortamıdır. Güvenli okul ortamı kavramı okulun ve fiziksel çevresinin güvenliği, okul gidiş-geliş yolu ve taşıma araçlarında alınacak koruyucu önlemler, okulun emniyetinin sağlanması, madde bağımlılığı, şiddet ve zorbalığın önlenmesi, afet ve acil durumlara hazırlıklı olunması, gıda güvenliğinin sağlanması gibi konuları içermektedir. Güvenli okul ortamı oluşturmak, okul yönetiminin görevidir. Güvenli okul ortamı oluşturulurken okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve diğer çalışanlarla iletişim halinde olunması önemlidir (Turhan ve Turan, 2012).

Günün büyük bir kısmını okulda geçiren öğrenciler haftanın yaklaşık 30 saatini okulda geçirmektedirler. Okula gidiş-dönüş, dersane ve eğitimle ilgili etkinliklerle bu süre günde 8-14 saate kadar çıkabilmektedir. Bu sürelerde öğrenciler aile, öğretmen veya diğer görevlilerin kontrolünden çıkabilmekte ve çeşitli güvenlik tehditleriyle karşı karşıya kalabilmektedir (Erol, 2009). Akçay ve Yıldırımlar (2018)'in yaptığı araştırmada öğrencilerin %55,4'ünün okulda kaza geçirdiği belirlenmiştir. Bu kazalar en sık; sınıf içerisinde daha sonra ise okul bahçesinde meydana geldiği görülmüştür.

Kazalar nedeniyle ölümler meydana gelebilirken, bunlardan fazla sayıda çocuk hastanede tedavi görmektedir. Bunun yanında acil servislerde tedavi gören çocuk sayıları da oldukça yüksektir. Yaralanmalar kalıcı sakatlıklara neden olurken, yaralı kişiye ve ailesine maddi ve manevi olumsuz sonuçlara da neden olabilmektedir (Uğur Baysal, 2005).

Bir kazayı okul kazası olarak nitelendirmek için, kazanın okul saatleri içerisinde olması, öğrencinin okulun düzenlemiş olduğu bir etkinlikte olması veya başka bir yerde görevlendirildiği sırada olması, okul yönetiminin öğrencileri bir taşıt vasıtasıyla bir etkinlik

veya görevin yapılacağı yere götürülürken veya oradan dönerken meydana gelmesi gerekmektedir (Gür, 2005).

Öğrencilerin okuldaki hareketlerinin gözlenebilir ve kısıtlanabilir davranışlar olması, kazalar olmadan önce risk ve tehlikelerin belirlenerek önlemlerin alınabileceğini bunun sonucunda yaralanma ve sakatlanma şiddetinin azalabileceğini göstermektedir. Okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve okuldaki diğer görevli kişiler güvenlik önlemlerini bilir, risk faktörlerini tanır, gerekli önlemleri alarak konuya ilişkin bilgileri edinirse güvenli davranışlarda bulunacak, kaza, yaralanma ve ölümleri önleyebilecektir. Önlemlerin alınmasındaki öncelikli amaç riskleri tanımdır. Okullarda en riskli grup öğrencilerdir (Gür ve Yıldız, 2009).

Okul dönemindeki çocuklarda bedensel ve zihinsel gelişmenin hızlı oluşu, çocuğun bedenini kontrol etmesinde zorluklar meydana getirebilmektedir. Çocuklarda merak duygusunun yoğun oluşu, tehlike ve risk algılama becerilerinin yetişkinler gibi olmayıp henüz gelişme aşamasında olması sebebiyle çocuklar risk altındaki gruplardandır (WHO, 2018). Okul kazaları en sık ilköğretimin ilk yıllarında gelişmektedir (Erkal ve Yertutan, 2012).

Okul ve çevresinin fiziki güvenliğinin sağlanması, öğrencilerin olumlu davranışlarını desteklemektedir. Okulun fiziki güvenliğini sağlamak amacıyla, risk faktörlerinin ve tehlikelerin belirlenmesi, okul çevresinin tanınması önemlidir (Karal, 2011).

Okul güvenliği, okul binalarının bulunduğu fiziksel ve sosyal çevreden önemli ölçüde etkilenmektedir. Şehirde bulunan okullarda kırsal bölgelerdeki okullara göre daha fazla şiddet ve olumsuz olay görülmektedir. Bu sebeple şehirde bulunan okullarda çevreye yönelik güvenlik önlemleri büyük önem taşımaktadır (Uğur Baysal, 2005). Okul binalarının sağlık, eğitim-öğretim ve ulaşım bakımından elverişli bir mahalde olması göz önünde bulundurulmalıdır. **“Meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarından kapıdan kapıya en az 100 metre uzaklıkta bulunması zorunludur (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961: madde 61)”**. Kaza ve yaralanmalar için özellikle çocukluk döneminde kazaya neden olabilecek tehlike ve riskler bilinerek, güvenli bir çevrenin oluşturulmasıyla kaza ve yaralanmalar büyük oranda engellenebilir (Uğur Baysal, 2005).

Çocukları koruyabilmek, okul kazalarını önlemek ve güvenli okul ortamı sağlamak için tehlikelerin tanınması, risklerin belirlenmesi, kazalara karşı güvenlik önlemlerinin alınarak, hazırlık ve planlamaların yapılması oldukça önemlidir. Ülkemizde okul kazalarıyla ilgili yapılan çeşitli çalışmalar mevcuttur. Bu araştırmada ilköğretimdeki öğrencilerin okul kazalarıyla ilgili çevresel faktörler değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, öğrencilere

okul kazalarıyla ilgili bilinçlendirme yapacak ve koruyucu önlemler alacak olan okul yöneticileri, öğretmenler ve okul hemşirelerine katkı sağlayacaktır.

2. GENEL BİLGİLER VE LİTERATÜR ÖZETİ

2.1.Okul

“Okul, sözlük anlamı ile her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011)”. “İlköğretim, kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir. Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961: madde 1-3; MEB, 2011)”. Günün büyük bir kısmını okulda geçiren öğrenciler haftanın yaklaşık 30 saatini okulda geçirmektedirler. Okula gidiş-dönüş, dersane ve eğitimle ilgili etkinliklerle bu süre günde 8-14 saate kadar çıkabilmektedir. Bu sürelerde öğrenciler aile, öğretmen veya diğer görevlilerin kontrolünden çıkabilmekte ve çeşitli güvenlik tehditleriyle karşı karşıya kalabilmektedir (Erol, 2009). TUIK (2018)’in verilerine göre 0-14 yaş arası çocuk ölümleri nedenlerinin başında yaralanma ve zehirlenmeler gelmektedir.

Çocukların bedenlerinin yetişkinlerden küçük olması ve fizyolojik gelişimini tamamlayamaması sebebiyle yaralanmalardan çocuklar daha fazla etkilenmektedirler. Bu durumun nedenlerinden biri yaralanmaya yol açan etkenin, çocuklarda yetişkinlere oranla daha büyük bir alanı etkilemesidir. Bu durum sonucunda çocuğun karşılaştığı travmalar daha çok hasar bırakmakta, sakatlık hatta ölümlerle sonuçlanabilmektedir. Bir diğer neden ise çocuklarda tehlike algısının ve risk yönetiminin yetişkinlerdeki gibi olmayıp henüz gelişme aşamasında olmasıdır (Dönmez ve ark. 2018). Bu durumda okulun görevi sadece iyi bir eğitim değil öğrencilerin her bakımdan gelişmelerini sağlamaktır. Bu gelişmeleri sağlamak için okul yönetimi öğrencilere güvenilir bir ortam sağlamalı, öğrencilerde tehlike ve risklerden korunma algısını oluşturabilmelidir (Erol, 2009).

2.2. Güvenli Okul

Güvenli okul, öğrenci, öğretmen ve okuldaki diğer personellerin okulun her yerinde iyi iletişim içinde oldukları, kendilerini özgür hissettikleri, birbirleriyle saygı içerisinde yaşadıkları ve kendilerini tehlikelerden uzak, güvende hissettikleri yerdir (Karakütük ve ark.

2017). Okul güvenliği, öğrenci sayısı, okulun fiziksel yapısı, okulun bulunduğu çevre, velilerin eğitim seviyesi gibi okulu etkileyen birçok unsurla doğrudan ilişkilidir.

Ayrıca güvenli okul, şiddet, korku, kaygılardan uzak, huzurlu bir ortamda eğitim-öğretimin gerçekleştirildiği ortamdır. Şiddet ve saldırgan davranışlar, suç, sigara, uyuşturucu gibi zararlı maddeler, zorbalık, taciz ve istismar gibi davranışlardan uzak durulan ve bununla birlikte deprem, sel, trafik, yangın, terör eylemi gibi olağanüstü durumlara karşı da hazırlıklı olunan ortamdır (Çalık ve ark. 2011).

Güvenli okulun göstergelerinden birisi de okulda bulunan öğrenci sayısıdır. Öğrenci sayısı yönetilebilir olmalıdır. Sürekli yeni kayıt ve okuldan ayrılan öğrencilerin olması, yönetici ve öğretmenlerin sık sık değişmesi okul güvenliğini etkileyen faktörler arasında sayılabilir. Tüm bu durumlara bakıldığında; okul güvenliğinin oldukça geniş kapsamlı bir kavram olduğu görülmektedir (Karakütük ve ark. 2017).

2.3. Okul Kazaları

Dünya Sağlık Örgütü (2017)'ne göre kaza; planlanmamış, beklenmedik bir anda ortaya çıkan; bedensel ve ruhsal kayıplara yol açan olaylardır. Doğru olmayan davranış ve ihmalin sonucunda ortaya çıkan kazalar çoğunlukla alınacak tedbirlerle önlenemez olaylardır. Kazalar mortalite ve morbiditesi yüksek, daha çok çocukluk ve adolesan dönemde ortaya çıkan majör halk sağlığı problemidir (Kılınç ve Gür, 2018).

Okul, eve gidiş- dönüş yolu, dersane ve farklı eğitim etkinlikleriyle günün büyük kısmını okulda geçiren öğrenciler zaman zaman öğretmen, anne-baba ve diğer görevlilerin kontrolünden çıkabilmekte ve çeşitli tehdit ve risklerle karşı karşıya kalabilmektedirler (Erol, 2009).

Gelişim dönemleri nedeniyle çocuklar, kazalara karşı hassas gruplardır. Dengenin hızlı bozulabilmesi, görme alanı darlığı, sürekli hareket halinde olma, sesin yakınlık, uzaklık mesafesini anlayamama, reflekslerin yavaş oluşu, merak ve araştırma istekleri gibi durumlar nöromotor, fizyolojik, psikososyal, bilişsel ve duyuşsal becerilerinin gelişiminin devam ediyor olması nedeniyle çocuklar kazalara maruz kalabilmektedir. Bu nedenle çocuklar kazalara karşı daha iyi korunması önemlidir (Akkan, 2018).

Öğrencilerin okulda yapmış olduğu hareketler, genel olarak gözlenebilir, denetlenebilir ve gerektiğinde kısıtlanabilir davranışlardır. Bu davranışlar az risk içeren davranışlardır. Buna bağlı olarak okul kazaları meydana gelmeden önce koruma önlemleri alınarak, kazalarla

ilgili bilgiler toplanarak risklerin ortadan kaldırılabileceği görülmektedir. Bu nedenle okul kazaları diğer kazalardan farklıdır (Gür ve Yıldız, 2009).

Bir kazayı okul kazası olarak nitelendirmek için, kazanın okul saatleri içerisinde olması, öğrencinin okulun düzenlemiş olduğu bir etkinlikte olması veya başka bir yerde görevlendirildiği sırada olması, okul yönetiminin öğrencileri bir taşıt vasıtasıyla bir etkinlik veya görevin yapılacağı yere götürülürken veya oradan dönerken meydana gelmesi gerekmektedir(Gür, 2005).

2.4. Okul Kazalarının Önemi

Ülkemizde ilköğretimde öğrenim gören öğrenci sayısının yüksek olması, bu yaş grubunun tehlike ve risklere açık olması ve yine bu dönemdeki çocuklarda ölümlerin en fazla yaralanma ve zehirlenme nedeniyle meydana gelmesi okul kazalarının önemini ortaya koymaktadır. Başarılı, sağlıklı bireyler yetişmesi için okulun fiziksel olarak uygun olması önemlidir. (Örs, 2013)

Öğrencilerin okuldaki davranışları genel olarak gözlenebilir, denetlenebilir ve kısıtlanabilir. Bu nedenle okul kazaları meydana gelmeden önce koruma önlemleri alınabilir, kazaya yol açabilecek riskler ortadan kaldırılabilir. Okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve okuldaki diğer görevli kişiler güvenlik önlemlerini bilir, risk faktörlerini tanıır, gerekli önlemleri alarak konuya ilişkin bilgileri edinirse güvenli davranışlarda bulunacak, kaza, yaralanma ve ölümleri önleyebilecektir. Önlemlerin alınmasındaki öncelikli amaç riskleri tanımadır. Okullarda en riskli grup öğrencilerdir. Öğrencilerin okul kazalarına yönelik güvenlik önlemlerine ilişkin bilgilerinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Okul toplumunun kaza risklerini tanımaları, kazalara karşı önlem almaları açısından oldukça önemlidir (Gür ve Yıldız, 2009).

2.5. Okul Kazalarının Etkileyen Faktörler

Okul kazalarına etki eden faktörler kişisel faktörler ve çevreye ait faktörler olarak iki gruba ayrılmıştır.

2.5.1. Kişisel Faktörler

2.5.1.1. Yaş

Çocukluk çağında bedensel ve zihinsel gelişimin hızlı olması nedeniyle çocuklar bedenlerini kontrol etme becerisinde zorlanabilmektedirler. Doğuştan gelen çevrelerini merak duyguları, tehlikeyi algılama ve risk yönetimi becerilerinin gelişim aşamasında olması nedeniyle çocuklar, kaza ve yaralanmalar bakımından yüksek risk grubundadırlar (WHO, 2018).

Literatür incelemesinde Eraslan ve Aycan (2008)'in yaptıkları araştırmada 8. sınıfların en çok kaza geçiren sınıf olduğu görülmüştür. Bu durum yaşa bağlı olarak çocukta kendine güven duygusunun yüksek olması bunun sonucunda da dikkatsizliğin gelişmesi olarak açıklanabilir. Aynı zamanda arkadaşlar arasında şakalaşma ve birbirlerini itme oranlarındaki artışta bu durumun nedenlerindedir. Tekbıyık ve Tepe (2017)'nin yaptığı araştırmada laboratuvar kazalarına en sık 8. sınıf öğrencilerinin maruz kaldığı görülmüştür.

Erkal ve Yertutan (2012) okul kazalarının sınıflara göre dağılımına bakmış, kazaların en sık ilköğretimin ilk kısmında, daha sonra ana sınıflarında meydana geldiğini belirtmişlerdir.

Baskın Embleton ve ark. (2016)'nın yaptıkları çalışmaya göre, trafik kazası nedeniyle araştırma kapsamındaki hastanenin acil servisine başvuran çocuk hastaların kazaya maruz kalma yaş ortalamalarının 11 olduğu görülmüştür.

TUİK (2018)'in verilerine göre 0-14 yaş arası çocuk ölümleri nedenlerinin başında yaralanma ve zehirlenmeler gelmektedir.

2.5.1.2. Cinsiyet

Okul kazalarını etkileyen bir diğer değişken ise cinsiyettir. Yapılan çalışmalara göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla kazaya maruz kaldığı görülmüştür. Dönmez ve ark. (2018)'nin yaptığı çalışmada erkek olmanın kaza görülme sıklığını etkilediği

görülmüştür. Baskın Embleton ve ark. (2016)'nın yapmış olduğu çalışmada erkeklerin daha fazla kazaya maruz kaldığı görülmüştür. Erkal ve Yertutan (2012)'in yaptıkları çalışmaya göre, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla kazaya maruz kaldığı görülmüştür. Araştırmada okulda kaza geçiren erkek öğrencilerin oranı %61,4 iken kız öğrencilerin oranı %38,6 olup, son üç yılda da okulda kaza geçiren erkeklerin oranı yine kızlardan fazladır. Okuldaki saldırgan davranışları inceleyen Çetinkaya Yıldız ve Hatipoğlu Sümer (2010)'e göre; erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha sık saldırgan davranış göstermiştir. Bu durumun nedeni, erkeklerin kızlara oranla daha fazla risk almaları, fiziksel aktivitelere daha fazla katılmaları, erkek çocuklara yönelik oyunların daha sert ve hareketli oluşu ve birbirlerine karşı olan davranışlarına bağlanabilir (Altuntaş ve ark. 2013).

2.5.2. Çevresel Faktörler

Okul ve çevresinin fiziki şartlarında yapılacak düzenlemeler okuldaki olumlu davranışlara destek olmak açısından oldukça önemlidir. Okul güvenliği kavramının en önemli faktörlerinden biriside okulun fiziki güvenliğidir. Okulun fiziki güvenliğinin sağlanmasında, risk faktörlerinin ve tehlikelerin belirlenmesi oldukça önemlidir (Karal, 2011). Söz konusu fiziki koşullar; okul binası, okul bahçesi, derslikler, merdivenler, okul servisi ve okul yolu, doğal afetler, laboratuvar ve atölyelerdir.

2.5.2.1. Okul Binası

Okul binasının bulunduğu fiziksel ve sosyal çevre güvenli okul için oldukça önemlidir. Okul binasının güvenli oluşu öğrencilerin kendilerini güvende hissetmelerini sağlayan unsurlardandır.

Okul binasının lokasyonu da okulun güvenliğini etkileyen unsurlardandır. Şehirde bulunan okullarda kırsal kesimde bulunan okullara oranla daha fazla şiddet ve olumsuz olaylar görülmektedir. Bu nedenle şehirde bulunan okullarda çevreye yönelik güvenlik önlemleri büyük önem taşımaktadır (Karal, 2011). **“Okul binalarının sağlık, eğitim-öğretim ve ulaşım bakımından elverişli bir mahalde olması göz önünde bulundurulur. Meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarından kapıdan kapıya en az 100 metre uzaklıkta bulunması zorunludur (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961: madde 61)”**.

Okul binalarının tasarlanma, yapılma ve kullanılma aşamalarında oldukça özenli olunması önemlidir. Özellikle kullanılma aşaması oldukça önemlidir. Şiddet ve saldırganlık olaylarının meydana geldiği yerler belirlenerek bu noktalarda gerekli önlemler alınmalıdır. Okulda güvenliği sağlamak için kamera, dedektör gibi teknolojik cihazlardan yararlanılmalıdır (Özer ve Dönmez, 2007).

2.5.2.2. Okul Bahçesi

Okul kazalarının en sık görüldüğü yerin okul bahçesi olması bu alanlarda yapılacak güvenlik çalışmalarının önemini göstermektedir.

Gür (2005)'ün yaptığı çalışmada okul kazalarının en sık görüldüğü yer %37,2 oranla okul bahçesi olmuştur. Erkal ve Yertutan (2012)'in yaptığı çalışmaya göre, çocukların %56,7 ile en fazla okul bahçesinde kaza geçirdikleri görülmüştür. Bu durumun nedeni okul bahçesinde güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşu ve çocukların okul bahçesindeki serbest hareket etmeleri olabilir.

Okul bahçesinde her öğrenciye en az 5 metrekare alan düşmeli, 400 metrekareden büyük olmalıdır. Alerjiye sebep olmayacak polensiz ve dikensiz bitkiler seçilmeli, ağaç dalları öğrencilere zarar vermeyecek şekilde olmalı ve sınıf aydınlanmasını engellememelidir. Okul bahçesinde su deposu, kanalizasyon çukuru gibi yapılar bulunmamalı, varsa üzeri kazaya sebep olmayacak şekilde kapanmalıdır. Okulun etrafını çevreleyen duvarlar öğrencilerin okuldan kaçmalarını önlemek için değil, dışarıdan gelecek tehlikelere karşı onları korumaya yönelik olmalıdır. Güvenliği sağlayabilecek kapılar bulunmalı ve eğitim almış güvenlik personelleri görevlendirilmelidir (MEB, 2011). Okulun önemli bölümlerinden olan okul bahçesinin zemini düz, kaza ve yaralanmaya sebep olmayacak bir malzemeyle kaplanmış olmalıdır. Motorlu araçlar girmemeli ve otopark olarak kullanılmamalıdır (Gür, 2005).

2.5.2.3. Derslikler

Okul kazalarının en sık karşılaşıldığı yerlerden biriside dersliklerdir. Erkal ve Yertutan (2012)'in yapmış olduğu çalışmada sınıfta kaza geçiren öğrencilerin oranı %22,4'tür. Gür (2005)'ün yaptığı çalışmada ise bu oran %25,5'tir. Eraslan ve Aycan (2008)'in yaptığı çalışmada ise sınıfta geçirilen kaza oranı %28'dir.

Sınıflarda meydana gelebilecek kazaları ve yaralanmaları en aza indirecek ve eğitime katkı sunabilecek mekânsal düzenlemeler yapılmalıdır. Sınıflarda riskler belirlenmeli ve kazaları

önlemeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu amaçla, aydınlatmalardan en iyi şekilde faydalanabilmek amacıyla dersliklerin güney ve güneydoğu cephelerine yerleştirilmesi gerekmektedir. Sınıfın 6 metreden geniş, 9 metreden uzun olmaması önemlidir. Derslik kapılarının 120 santimetreden dar olmaması ve koridora doğru açılmasıdır. Dersliklerdeki öğrenci sayıları 30-35'i geçmemesi önemlidir. Pencere zeminden 80-120 santimetre yüksek olmalı, çok katlı binalarda oluşabilecek kazalara karşı demir parmaklıkların yerleştirilmesi gibi tedbirler alınmalıdır. Dışarıdan gelecek gürültüyü engelleyebilme özelliğine sahip olmalı ve sınıfın havalandırılabilmesi için kolayca açılıp, kapanır olmalıdır (MEB, 2011).

2.5.2.4. Merdivenler

Merdivenler okul kazalarına sebep olabilen unsurlardır. Gür (2005)'ün yaptığı çalışmada okul bahçesi ve sınıflardan sonra merdivenler okul kazalarının en sık görüldüğü üçüncü yerdir. Eraslan ve Aycan (2008)'a göre ise merdivende görülen kazaların oranı %6,7'dir. Bu nedenle merdivenlerde meydana gelebilecek kazaları önlemek için çeşitli düzenlemeler yapılmalıdır.

Merdivenler kolayca inilip çıkabilecek şekilde ve kaymayan malzemeden yapılmış olmalıdır. Üç basamak üzerinde merdiven varsa tırabzan yapılmalı, yapılan tırabzanın yüksekliği 90 santimetrenin üzerinde ve sağlam olmalıdır. Merdivenin 120 santimetreden geniş olduğu durumlarda iki tırabzan, 240 santimetreden geniş ise üç tırabzan yapılmalıdır. Her okulda yangın merdiveni bulunmalı, 800 metrekareden geniş katlar için ikinci yangın merdiveni olmalıdır. Bu merdivenler yangına dayanıklı üretilmiş olmalı, ulaşımı kolay, duman ve sıcaklığın etkilemeyeceği şekilde yerleştirilmiş olmalıdır (MEB, 2011).

Merdiven yerine yüksek yerlere çıkmak için rampa ve yokuşların kullanılacağı şekilde düzenlemeler yapılabilir. Bu sayede merdiven kazaları azaltılırken, engelli öğrenciler ve velileri içinde kolaylık sağlanmış olacaktır (Karal, 2011).

Merdivenden kaynaklanacak kazaları önleyebilmek için, merdiven ve koridorlarda aydınlatma iyi şekilde sağlanmalıdır. Merdiven basamak yüksekliklerinin 16 santimetre altında tutulması gerekmektedir. Normal ve acil çıkışlar uyarı işaretleriyle gösterilmelidir (Güleş, 2013).

2.5.2.5. Okul Servisleri ve Okul Yolu

Okula ulaşım yolu ve okul servisleri, okul kazalarında çevresel faktörlerinin önemli bir unsurdur. Okul servislerinde meydana gelen kazalar, servis şoförlerinin olumsuz davranışları, yol geçişinin güvenliği, alt yapı eksiklikleri okul güvenliğini etkileyen unsurlardır. Altuntaş ve ark. (2013)'nın yaptığı çalışmada çocukların araştırma kapsamındaki hastaneye başvurma nedenlerine bakıldığında %11,8 oranla travma/trafik kazası üçüncü sırada yer almaktadır. Baskın Embleton ve ark. (2016)'nın yaptığı çalışmaya göre, trafik kazası nedeniyle araştırma kapsamındaki hastanenin acil servisine başvuran çocukların %78,3'ünün okul çağında olduğu görülmüştür. Kazaya uğrayan çocuklar ortalama olarak 6,9 gün hastanede yatmış, %3,8'i hayatını kaybederken, %1,9'unda ise kalıcı sakatlık meydana gelmiştir. Araştırmaya göre, araç dışı trafik kazalarında ölüm ve sakat kalma oranı araç içi trafik kazalarına (AİTK) oranla daha yüksek bulunmuştur. Bu durum AİTK'larda emniyet kemeri ve çocuk oto güvenlik koltuğunun kullanılmasının yaralanma şiddetini azaltması olarak açıklanmıştır.

Bu nedenle trafik kazaları nedeniyle oluşacak mortalite ve morbiditenin azaltılmasının yolu yollarda ve araç içerisinde gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasıdır (Bucak ve ark. 2018). Okul yolunda ve sokaklarda güvenliği sağlamanın yolu ise araçlara hız sınırlamalarının getirilmesidir (Tandoğan, 2014).

2.5.2.6. Doğal Afetler

Ülkemiz deprem, sel, heyelan, fırtına gibi doğal afetlerle sık sık karşılaşabilmektedir. Öğrencilerin günün büyük kısmını okulda geçirmeleri, afetlere okulda maruz kalma olasılıklarını yükseltmektedir. Afetlerden etkilenme açısından çocuklar hassas grupta yer almaktadır. Öğretmen, öğrenci ve diğer çalışanların olası bir afetten en az zararla kurtulabilmesi için her okulda afet ve acil durum planının olması ve bu planın etkin şekilde uygulanması gerekmektedir. Uyarı, ikaz sistemleri geliştirilmeli, öğrencilerde konuyla ilgili bilinçlendirme yapılmalıdır (Delice ve Arslan, 2018). Uyarı-ikaz sistemi öğrencilerin kolayca ulaşacağı ve kullanacağı şekilde olmalı, uyarı sesini tüm öğrenciler okulun her yerinden duyabilmelidir (MEB, 2011).

2.5.2.7. Laboratuvar ve Atölyeler

Laboratuvarlar, öğrencilerin soyut kavramları somutlaştırdıkları, muhakeme ve eleştirel düşüncelerini geliştirdikleri, gözlem yaptıkları ve gözlemleri anlamlandırdıkları yerlerdir (Aydoğdu ve Yardımcı, 2013). Bu faydaların yanında laboratuvarlarda yapılan uygulamalarla bazı riskler ortaya çıkabilmektedir. Tekbıyık ve Tepe (2017)'nin yaptığı çalışmaya göre, laboratuvarlarda en sık deney kazalarıyla karşılaşıldığı görülmüştür. Laboratuvar kazaları sonucu en sık zehirlenme, yanma ve yaralanmayla karşılaşılmıştır. Kazalara en çok öğrencilerin sebep olduğu görülmüştür.

Laboratuvar kazalarını önlemek amacıyla, atölye ve laboratuvarlarda yer alan malzemeler kullanım talimatlarına uygun şekilde kullanılmalı, amaç dışı kullanımdan uzak durulmalıdır. Aletler kullanılmadan önce öğrencilere tanıtılmalı ve nasıl kullanılacağı anlatılmalıdır. Kullanılacak olan alet ve makinalar için gerekli olan koruyucu malzeme ve kıyafetler temin edilmelidir. Öğrenciler yapacağı tüm uygulamaları öğretmen gözetiminde yapmalıdır. Okullarda laboratuvar ve atölyelerde meydana gelecek kaza ve yaralanmaların önlenmesi için kurumların bir takım sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar; iş sağlığı ve güvenliği kurulları oluşturmak, risk analizlerinin yapılması, acil durum planları, yangın ve ilk yardım planları, tahliye planlarının hazırlanması, çalışanların eğitimi, çalışanların görüşlerinin alınarak, katılımlarının sağlanmasıdır (Çelik, 2015).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Araştırma ilköğretimdeki öğrencilerin okul kazalarıyla ilgili çevresel faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı eğitim veren Sinop il merkezinde bulunan 5 ilkokulda 10-26 Nisan 2019 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Evreni

Çalışmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı eğitim veren Sinop il merkezinde bulunan 5 ilkokul da okuyan toplam 1360 öğrenci oluşturmuştur.

3.4. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklem kapsamına alınan bireyler seçilirken örneklem seçimine gidilmeden evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş olup, çalışmanın yapıldığı tarihlerde okul idaresi ve öğretmenler vasıtası ile ulaşılan ve çalışmaya katılmayı kabul eden, ilköğretim 3. sınıftan 271 öğrenci, 4. sınıftan 270 öğrenci olmak üzere toplam 541 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır.

3.5.Araştırmaya Alınma Kriterleri

- İlköğretim 3 ve 4. sınıf öğrencisi olması
- Araştırmaya katılım konusunda gönüllü olma.
- Velisinin araştırmaya katılması için öğrenciye izin vermiş olmasıdır.

3.6. Dışlanma Kriterleri

- 1 ve 2. sınıf olması
- Araştırmaya katılmak istememesi
- Velisi tarafından araştırmaya katılmaya izin verilmemesi

3.7.Araştırmanın Değişkenleri

3.7.1. Bağımlı Değişkenler

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgileri ve Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranışları bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

3.7.2. Bağımsız Değişkenler

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (cinsiyet, sınıf, ailedeki birey sayısı, kardeş sayısı, aile tipi, yaşanılan yer, kronik hastalık, ailenin geliri, kaç yıldır bu okulda olduğu) ve çevresel özellikler bağımsız değişkenler olarak ele alınmıştır.

3.8. Verilerin Toplanması

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı eğitim veren Sinop il merkezinde bulunan 5 ilkokulda 10-26 Nisan 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmaya katılma kriterlerini karşılayan 541 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Veriler literatür bilgisi doğrultusunda hazırlanan tanıtıcı bilgi formu, okulun

fiziksel güvenliğine ilişkin bireysel görüşler bölümü, güvenlik önlemlerine yönelik bilgileri ve güvenlik önlemlerine yönelik davranışlarını belirlemek için öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği ve öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Kurum idaresi, ders öğretmenleri ve velilerden gerekli izinler alındıktan sonra istekli öğrencilere derslerinin sonunda, sınıflarından çıkmadan, öğretmenlerinin gözetiminde formların doldurulmasıyla, yaklaşık 20-25 dakikada toplanmıştır.

3.9.Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

3.9.1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanmış olup, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini (cinsiyet, sınıf, ailedeki birey sayısı, kardeş sayısı, aile tipi, yaşanan yer, kronik hastalık, ailenin geliri, kaç yıldır bu okulda olduğu) belirlemeye yönelik 9 sorudan oluşmaktadır.

3.9.2. Okulun Fiziksel Güvenliğine Yönelik Bireysel Görüşler Formu

Araştırmada kullanılan okulun fiziksel güvenliğine yönelik bireysel görüşler formu; öğrencilerin okulun fiziksel güvenliği (okul bahçesinin genişliği, merdiven basamaklarının genişliği, sınıf havalandırmasının yeterliliği, merdiven ve koridorlarda koşma durumu, okul aydınlatmalarının yeterliliği vb.) ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik 14 sorudan oluşmaktadır.

3.9.3. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği

Öğrencilerin okul kazalarına yönelik bilgilerini belirlemek amacıyla kullanılan Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği Kemer GÜR tarafından geliştirilmiş olup 46 maddeden oluşmaktadır (Gür, 2005). Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği Gür ve Yıldız (2009) tarafından yapılmış olup “**öğrencilerin okul kazalarında güvenlik**

önlemlerine yönelik bilgi ölçeği için Content Validity Index (CVI) = 0,94, güvenilirlik katsayısı $r = .78$, Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı $a = .86$ olarak tespit edilmiştir". Araştırmada kullanılan Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği maddelerinin güvenilirliğine ilişkin Cronbach's Alfa istatistiği sonucu **0,885** çıkmıştır. Bu istatistikte 0,70' den büyük olması ölçeğin güvenilirliğini göstermektedir.

3.9.4. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği

Öğrencilerin okul kazalarına yönelik davranışlarını belirlemek amacıyla kullanılan Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği Kamer GÜR tarafından geliştirilmiş olup 40 maddeden oluşmaktadır (Gür, 2005). Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği Gür ve Yıldız (2009) tarafından yapılmış olup, "**Content Validity Index (CVI) = 0,99, güvenilirlik katsayısı $r = .74$, ölçeğin, faktör analizi sonucunda özdeğeri (eigen value) 1'i aşan 4 faktör elde edilmiştir. 1. faktör Güvenli Olmayan Davranışlar, 2. faktör Güvenli Davranışlar, 3. faktör Bina Dışına Yönelik Güvenli Davranışlar ve 4. faktör Servis Aracındaki Davranışları içermektedir. Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı $a = .81$, olarak tespit edilmiştir. Dört faktörlü davranış ölçeği için 1. Faktör 15 maddeden oluşmaktadır, faktörün alabileceği alt ve üst değerler 19-48 arasındadır ve alfa değeri .76'dır. 2. Faktör 13 maddeden oluşmaktadır, faktörün alabileceği alt ve üst değerler 32-49 arasındadır ve alfa değeri .76'dır. 3. Faktör 9 maddeden oluşmaktadır, faktörün alabileceği alt ve üst değerler 26-46 arasındadır ve alfa değeri .68'dir. 4. Faktör 3 maddeden oluşmaktadır, faktörün alabileceği alt ve üst değerler 93-94 arasındadır ve alfa değeri .97'dir".**

Araştırmada kullanılan Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği maddelerinin güvenilirliğine ilişkin Cronbach's Alfa istatistiği sonucu **0,867** çıkmıştır. Bu istatistikte 0,70' den büyük olması ölçeğin güvenilirliğini göstermektedir.

3.10. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada elde edilen veriler lisanlı SPSS 21 paket programı ile analiz edilmiştir. Değişkenlerin normal dağılım varsayımlarını karşılama durumları araştırılırken birim sayılar nedeniyle Kolmogorov Smirnov testinden yararlanılmıştır. Kolmogorov Smirnov analizi

yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0,05 kullanılmış olup; $p < 0,05$ olması durumunda değişkenlerin normal dağılım karşılamadığı, $p > 0,05$ olması durumunda ise değişkenlerin normal dağılım varsayımı karşıladığı dikkate alınmıştır. Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılım karşılamamasından dolayı Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H testlerinden yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler incelenirken Spearman's Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır. Bu testlerde istatistiksel anlamlılık için p değeri $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

3.11. Araştırmanın Etik ve Yasal Boyutu

Araştırmada Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği ve Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin kullanımı için ölçeği oluşturan Dr. Öğretim Üyesi Kamer GÜR'den 05.11.2018 tarihinde yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce proje özeti 14.11.2018 tarihinde Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'na sunulmuş olup, 27.02.2019 tarih ve 2019/02 sayılı numaralı kararıyla onaylanmıştır. 18 Mart 2019 tarihinde Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne araştırma izni için başvuru yapılmış 10 Nisan 2019 tarihinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Bölümü tarafında araştırma izni verilmiştir. Araştırmaya katılacak olan öğrencilerin velilerinden 'Veli İzin Belgesi' ile yazılı izin alınmıştır.

3.12. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Sinop il merkezinde bulunan 5 ilkokulda öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Birinci ve ikinci sınıf öğrencileri okuma-yazma becerilerinin gelişme aşamasında olması nedeniyle araştırmaya dahil edilememiştir. Bu sebeple araştırmanın sonuçları yalnızca bu gruba genellenebilir, evrene genellenemez.

4. BULGULAR

Bu bölümde ilköğretimdeki öğrencilerin okul kazalarını etkileyen çevresel faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırma bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 4. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Sayı	%	
Yaş = Min: 8 Max:12 Ort: 9,43±0,69			
Boy = Min:108 Max:173 Ort: 137,34±8.28			
Kilo = Min: 19 Max:75 Ort: 34,51±8,19			
Cinsiyet	Kız	271	50,1
	Erkek	270	49,9
Sınıf	3	272	50,3
	4	269	49,7
Ailedeki birey sayısı	2	9	1,7
	3	77	14,2
	4	269	49,7
	5	128	23,7
	6 ve üzeri	58	10,7
Kardeş sayısı	1	103	19,1
	2	288	53,2
	3	118	21,8
	4	22	4,1
	5 ve üzeri	10	1,8
Aile tipi	Çekirdek Aile	436	80,6
	Geniş aile	75	13,8
	Anne-baba ayrı	25	4,7
	Anne veya baba vefat etmiş	5	0,9
Yaşanılan ortam	Aile ile	529	97,8
	Yurtta	12	2,2
Kronik hastalık	Var	46	8,5
	Yok	495	91,5
Ailenin gelir düzeyi	İyi	247	45,6
	Orta	285	52,7
	Kötü	9	1,7
Bu okulda öğrenim görme süresi	1	38	7,0
	2	48	8,9
	3	220	40,7
	6 ve üzeri	235	43,4

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özellikleri Tablo 4. 1.'de verilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması $9,43 \pm 0,69$, boy ortalaması $137,34 \pm 8,28$ ve kilo ortalaması $34,51 \pm 8,19$ 'dur. Araştırmaya 541 öğrenci katılmıştır. Bunların %50,3'ü 3. sınıf, %49,7'si 4.sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %49,7'sinin ailedeki birey sayısının 4 olduğu, %53,2'sinin kardeş sayısının 2 olduğu, %80,6'sinin çekirdek aileye sahip olduğu saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %97,8'inin ailesi ile birlikte yaşadığı, %91,5'inin kronik bir hastalığı olmadığı, %52,7'sinin gelir düzeyinin orta olduğu ve %43,4'ünün 4 ve daha fazla yıl bu okulda öğrenci olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. 2. Araştırmaya Katılanların Çevresel Özelliklerle İle İlgili Düşüncelerinin Dağılımı

Çevresel özelliklerle ilgili düşünceler		Sayı	%
Okul bahçesinin genişliği	Yeterli	294	54,3
	Yetersiz	136	25,1
	Kısmen	111	20,6
Merdiven basamaklarının darlığı	Dar	99	18,3
	Dar değil	391	72,3
	Kısmen	51	9,4
Sınıfların havalandırması	Yeterli	313	57,9
	Yetersiz	113	20,9
	Kısmen	115	21,2
Merdivenlerde Koşma durumu	Evet	122	22,5
	Hayır	260	48,1
	Kısmen	159	29,4
Okul bahçesi ve girişlerinde uyarı levhalarının yeterliliği	Yeterli	288	53,2
	Yetersiz	250	46,2
	Kısmen	3	0,6
Okulun aydınlatmasının yeterliliği	Yeterli	449	83,0
	Yetersiz	29	5,4
	Kısmen	63	11,6
Islak ve kaygan zeminde hareket ederken dikkat etme durumu	Ediyor	460	85,0
	Etmiyor	26	4,8
	Kısmen	55	10,2
Okulun merdiven ve pencerelerdeki korumaların yeterliliği	Yeterli	344	63,6
	Yetersiz	107	19,8
	Kısmen	90	16,6

Araştırmaya katılan öğrencilerin çevresel özelliklerle ilgili düşüncelerinin dağılımı Tablo 4. 2'de verilmiştir. Öğrencilerin % 54,3'ünün okul bahçesinin büyüklüğünü yeterli bulduğu,

%72,3'ü okul merdivenlerini dar bulmadıklarını, %57,9'u okulun havalandırmasının yeterli olduğunu, %48,1'i okulun merdivenlerinden koşmadan çıktığını ve %53,2'si okulun bahçesi ve girişlerdeki uyarı levhalarının yeterli olduğunu bildirmişlerdir. Araştırma kapsamına alınan öğrencileri %83'ü okulun aydınlatmasının yeterli olduğunu, %85'i ıslak ve kaygan zeminde hareket ederken dikkat ettiğini, %63,6'sı okulun merdiven ve pencerelerdeki korumaların yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 4. 3. Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği, Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puanlarına İlişkin Frekans Dağılım Tablosu

	n	Mean	Median	Minimum	Maximum	Standard Deviation
Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği	541	72,37	70	59	118	10,06
Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği	541	67,04	62	40	134	18,75
Güvenli Olmayan Davranışlar	541	24,25	23	13	48	7,67
Güvenli Olan Davranışlar	541	21,0	19	13	53	7,25
Bina Dışı Güvenli Davranışlar	541	19,12	18	10	3	5,83
Servis Aracındaki Davranışlar	541	2,95	3	1	12	2,24

Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği, okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeği ve okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin alt boyutlarının puanına ilişkin frekans dağılımı Tablo 4. 3'te verilmiştir. Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puan ortalaması $72,37 \pm 10,06$, öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeği puan ortalaması $67,04 \pm 18,75$ 'tir. Davranış ölçeği alt boyutlarından güvenli olmayan davranışlar puan ortalaması $24,25 \pm 7,67$, güvenli olan davranışlar puan ortalaması $21,0 \pm 7,25$, bina dışı güvenli davranışlar puan ortalaması $19,12 \pm 5,83$, servis aracındaki davranışlar puan ortalaması $2,95 \pm 2,24$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4. 4. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği ve Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Boy, Kilo ve Yaşa Göre Genel Korelasyonu

		Boy	Kilo	Yaş	Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği
Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği	r	0,019	0,041	0,067	
	p	0,654	0,342	0,119	
	n	541	541	541	
Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği	r	0,008	0,04	,140**	,402**
	p	0,855	0,358	0,001	0,001
	n	541	541	541	541

Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği ve öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin boy, kilo ve yaşa göre genel korelasyonu Tablo 4. 4'te verilmiştir.

Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeği puanları ile yaş değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($p < 0,05$). Bu ilişki pozitif yönlü olup zayıftır ($r = 0,140$).

Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları ile boy değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları ile kilo değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları ile yaş değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeği puanları ile boy değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeği puanları ile kilo değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p > 0,05$).

Tablo 4. 5. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeğinin Karşılaştırılması

Özellikler	Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği		İstatistik
	Median	sd	
Cinsiyet			
Kız	102	4,53	Z=1,295
Erkek	103	4,26	p=0,195
Sınıf			
3	103	4,53	Z=-0,159
4	103	4,29	p=0,874
Ailedeki Birey Sayısı			
2	104	5,18	KW=8,16 p=0,086
3	103	5,12	
4	103	4,29	
5	102	4,09	
6 ve üzeri	103,5	4,27	
Kardeş sayısı			
1	103	5,45	KW=6,769 p=0,149
2	103	4,22	
3	103	3,81	
4	103	4,29	
5 ve üzeri	105	3,84	
Aile tipi			
Çekirdek aile	103	4,34	KW=0,242 p=0,971
Geniş aile	103	4,17	
Anne-Baba ayrı	102	6,14	
Anne ya da baba vefat etmiş	102	4,47	
Yaşanılan yer			
Aile ile	103	4,38	KW=-0,335 p=0,738
Yurtta	102,5	5,53	
Kronik hastalık			
Var	103	4,97	U= -0,173 p=0,862
Yok	103	4,36	
Ailenin gelir durumu			
İyi	102	4,76	KW=5,205 p=0,074
Orta	103	4,11	
Kötü	103	1,09	
Kaç yıldır bu okulda olduğu			
1	102	5,34	KW=6,039 p=0,11
2	103	5,59	
3	103	4,41	
4 ve üzeri yıl	103	3,87	

Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeğinin demografik özelliklere göre dağılımı Tablo 4. 5'te verilmiştir.

Cinsiyete göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Sınıflara göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Kardeş sayısına göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Aile tipine göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından, aile tipi bakımından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Yaşanılan yere göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Kronik hastalık durumuna göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Gelir durumuna göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Öğrencilerin okulda bulunma sürelerine göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından, okulda bulunma süreleri bakımından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Tablo 4. 6. Öğrencilerin Çevresel Özelliklere Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeğinin Karşılaştırılması

Özellikler	Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği		İstatistik KW p
	Median	sd	
Okul bahçesinin genişliği			
Yeterli	103	4,36	KW=0,005 p=0,997
Yetersiz	103	5,04	
Kısmen	103	3,67	
Merdiven basamaklarının darlığı			
Dar	103	4,45	KW=5,033 p=0,081
Dar değil	103	4,29	
Kısmen	102	5,09	
Sınıfların havalandırması			
Yeterli	103	4,64	KW=0,473 p=0,789
Yetersiz	103	4,2	
Kısmen	103	3,97	
Merdivenlerde Koşma durumu			
Evet	103	4,68	KW=0,619 p=0,734
Hayır	103	4,43	
Kısmen	102	4,16	
Okulun aydınlatması			
Yeterli	103	4,41	KW=1,433 p=0,488
Yetersiz	103	3,82	
Kısmen	102	4,62	
Islak ve kaygan zeminde hareket ederken dikkat etme durumu			
Ediyor	103	4,34	KW=0,49 p=0,783
Etmiyor	103	5,39	
Kısmen	103	4,5	
Okulun merdiven ve pencerelerdeki korumalar			
Yeterli	103	4,27	KW=3,3 p=0,192
Yetersiz	102	5,02	
Kısmen	103	4,08	
Sıraların boya uygunluğu			
Uygun	103	4,25	KW=0,099 p=0,952
Uygun değil	103	4,97	
Kısmen	103	4,62	

Öğrencilerin çevresel özelliklere göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeğinin karşılaştırılması Tablo 4. 6'da verilmiştir.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puanları açısından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Tablo 4. 7. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Özellikler	Güvenli Olmayan Davranışlar		İstatistik		Güvenli Olan Davranışlar		İstatistik		Bina Dışı Güvenli Davranışlar		İstatistik		Servis Aracındaki Davranışlar		İstatistik	
	Median	sd	KW	p	Median	sd	KW	p	Median	sd	KW	p	Median	sd	KW	p
Cinsiyet																
Kız	21	6,85	Z=6,403		23	6,85	Z=3,161		17	5,41	Z=3,762		3	2,15	Z=1,221	
Erkek	25,5	7,88	p=0,0001		18	7,53	p=0,002		19	6,06	p=0,0001		3	2,32	p=0,222	
Sınıf																
3	22	8,13	Z=2,182		18	7,51	Z=2,978		18	6,12	Z=2,301		3	2,37	Z=0,949	
4	23	7,14	p=0,029		21	6,93	p=0,003		19	5,48	p=0,021		3	2,1	p=0,343	
Ailedeki Birey Sayısı																
2	21	4,03	KW=2,463		17	3,57	KW=4,864		15	4,48	KW=3,517		3	1	KW=6,826	
3	22	7,06	p=0,651		18	6,66	p=0,302		18	5,79	p=0,475		3	2,31	p=0,145	
4	22	7,43			20	6,74			18	5,56			2	2,06		
5	23,5	8,33			20	8,17			19	6,39			3	2,46		
6 ve üzeri	24	8,37			19	8,26			18	5,92			3	2,49		
Kardeş Sayısı																
1	22	7,21	KW=1,442		20	7,41	KW=1,735		17	6,02	KW=1,101		3	2,04	KW=2,561	
2	23	7,47	p=0,837		19	6,78	p=0,784		19	5,62	p=0,894		3	2,15	p=0,634	
3	23	8,37			20	8,1			18,5	6,03			3	2,67		
4	25,5	7,33			20,5	7,85			18	5,35			3	1,66		
5 ve üzeri	20	10,39			23	7,5			16,5	8,75			3	2,42		

Devamı arkada

Tablo 4. 7. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Alt Boyutlarının Karşılaştırılması -devam

Aile Tipi												
Çekirdek aile	22	7,56	KW=4,983 p=0,173	19	7,16	KW=4,543 p=0,209	18	5,78	KW=1,224 p=0,747	3	2,15	KW=10,66 9 p=0,014
Geniş aile	24	8,32		19	7,84		18	5,89		3	2,54	
Anne-Baba ayrı	27	6,64		23	6,86		20	6,4		3	2,6	
Anne ya da baba vefat etmiş	23	10,96		20	7,97		19	7,09		1	1,41	
Yaşanılan Yer												
Aile ile	23	7,67	Z=1,274 p=0,203	19	7,29	Z=1,588 p=0,112	18	5,83	Z=1,537 p=0,124	3	2,24	Z=1,132 p=0,258
Yurtta	26	7,15		21,5	5,28		22,5	5,47		3	2,27	
Kronik Hastalık												
Var	21,5	8,02	Z=0,234 p=0,815	19	6,43	Z=0,481 p=0,63	19,5	5,46	Z=0,885 p=0,376	3	2,24	Z=0,244 p=0,807
Yok	23	7,64		20	7,33		18	5,86		3	2,24	
Ailenin Gelir Durumu												
İyi	22	7,61	KW=6,548 p=0,038	19	7,73	KW=2,715 p=0,257	18	5,81	KW=0,356 p=0,837	3	2,44	KW=0,396 p=0,82
Orta	24	7,7		20	6,9		18	5,81		3	2,08	
Kötü	21	6,05		22	4,47		16	7,3		3	1,24	
Kaç Yıldır Bu Okulda Olduğu												
1	21	7,2	KW=2,53 p=0,471	20	6,88	KW=6,039 p=0,11	19	6,52	KW=1,744 p=0,657	3	1,97	KW=1,427 p=0,699
2	22	6,53		20,5	8,2		16	5,97		3	2,16	
3	23	8,05		18	7,59		18	6		3	2,32	
4 ve üzeri yıl	23	7,61		20	6,79		18	5,53		3	2,23	

Öğrencilerin demografik özelliklerine göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin alt boyutlarının karşılaştırılması Tablo 4. 7'de verilmiştir.

Güvenli olmayan davranışlar alt boyut puanları ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Erkeklerin güvenli olmayan davranış puanları anlamlı derecede yüksektir.

Güvenli olan davranışlar alt boyut puanları ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Kızların güvenli olan davranış puanları anlamlı derecede yüksektir.

Bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Erkeklerin bina dışı güvenli davranışlar puanları anlamlı derecede yüksektir.

Servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır($p>0,05$).

Güvenli olmayan davranışlar alt boyut puanları ile sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). 4. sınıfların güvenli olmayan davranış puanları anlamlı derecede yüksektir.

Güvenli olan davranışlar alt boyut puanları ile sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). 4. Sınıfların güvenli olan davranış puanları anlamlı derecede yüksektir.

Bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları ile sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). 4. sınıfların bina dışı güvenli davranışlar puanları anlamlı derecede yüksektir.

Servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları ile sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır($p>0,05$).

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları ile aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır($p>0,05$).

Servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları ile aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Anne veya babası vefat etmiş olan öğrencilerin servis aracındaki güvenli davranışlar alt boyut puanları diğerlerine göre daha düşüktür.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olan davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar, servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları ile aile gelir durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır($p>0,05$).

Güvenli olmayan davranışlar alt boyut puanları ile aile gelir durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Gelir düzeyi orta olanların güvenli olmayan davranış puanları anlamlı derecede yüksektir.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin alt boyut puanları ile ailedeki birey sayısı, kardeş sayısı, yaşanılan yer, kronik hastalık ve okulda bulunma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Tablo 4. 7).

Tablo 4. 8. Öğrencilerin Çevresel Özelliklere Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Özellikler	Güvenli Olmayan Davranışlar		İstatistik		Güvenli Olan Davranışlar		İstatistik		Bina Dışı Güvenli Davranışlar		İstatistik		Servis Aracındaki Davranışlar		İstatistik	
	Median	sd	KW	p	Median	sd	KW	p	Median	sd	KW	p	Median	sd	KW	p
Okul Bahçesi Genişliği																
Yeterli	22,5	7,58	KW=1,821 p=0,402		19	7,35	KW=0,978 p=0,613		18	5,89	KW=2,865 p=0,239		3	2,28	KW=6,414 p=0,04	
Yetersiz	23	7,56		19,5	7,33	18		5,59	2	2,31						
Kısmen	23	8,03		20	6,94	20		5,93	3	2,04						
Merdiven Basamaklarının Darlığı																
Dar	22	8,47	KW=3,154 p=0,207		20	7,95	KW=2,981 p=0,225		20	6,41	KW=5,762 p=0,056		3	2,24	KW=1,171 p=0,557	
Dar değil	23	7,32		19	6,96	18		5,51	3	2,21						
Kısmen	26	8,4		22	7,9	22		6,62	3	2,49						
Sınıfların Havalandırması																
Yeterli	23	7,66	KW=0,87 p=0,647		19	7,45	KW=0,21 p=0,9		18	5,8	KW=4,368 p=0,113		3	2,24	KW=3,806 p=0,149	
Yetersiz	22	7,77		20	7,57	20		5,74	3	2,27						
Kısmen	23	7,61		19	6,35	19		5,94	2	2,21						
Merdivenlerde Koşma Durumu																
Evet	28,5	7,57	KW=94,697 p=0,0001		22	22	KW=28,887 p=0,0001		21	6,1	KW=32,359 p=0,0001		3	2,46	KW=11,026 p=0,004	
Hayır	19,5	7,11		17,5	17,5	16		5,59	3	2,15						
Kısmen	25	6,56		21	21	19		5,41	2	2,15						

Devamı arkada

Tablo 4. 8. Öğrencilerin Çevresel Özelliklere Göre Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin Alt Boyutlarının Karşılaştırılması -devam

Okulun Aydınlatması												
Yeterli	23	7,57	KW=2,004 p=0,367	19	6,95	KW=2,721 p=0,257	18	5,85	KW=4,828 p=0,089	3	2,24	KW=0,958 p=0,619
Yetersiz	22	7,73		20	8,29		18	5,23		2	2,16	
Kısmen	23	8,27		20	8,56		20	5,78		2	2,29	
Islak ve Kaygan Zeminde Hareket Ederken Dikkat Etme Durumu												
Ediyor	22	7,41	KW=28,695 p=0,0001	18	7,1	KW=23,86 p=0,0001	18	5,76	KW=18,549 p=0,001	3	2,12	KW=19,366 p=0,0001
Etmiyor	27,5	8,44		24	8,2		23,5	6,24		3,5	3,21	
Kısmen	28	7,43		23	6,8		20	5,28		3	2,31	
Okulun Merdiven ve Pencereledeki Korumalar												
Yeterli	23	7,72	KW=1,054 p=0,59	19	7,01	KW=1,514 p=0,469	18	5,83	KW=4,001 p=0,135	3	2,3	KW=3,607 p=0,168
Yetersiz	23	7,52		20	8,31		18	6,23		3	2,09	
Kısmen	23,5	7,67		19	6,8		20	5,26		2	2,16	
Sıraların Boya Uygunluğu												
Uygun	23	7,59	KW=1,495 p=0,473	19	7,26	KW=0,771 p=0,68	18	5,73	KW=6,789 p=0,034	3	2,23	KW=6,619 p=0,037
Uygun değil	25	8,21		20	7,86		20	6,23		3	2,38	
Kısmen	23	7,58		20	6,77		20	5,72		2	2,13	

Öğrencilerin çevresel özelliklere göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin alt boyutlarının karşılaştırılması Tablo 4. 8’de verilmiştir. Merdivenlerden koşma durumları ile güvenli olmayan davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Merdivenden koşanların güvenli olmayan davranış alt puanları, merdivenden koşmayanların ve kısmen koşanların puanlarına göre anlamlı derecede yüksektir.

Islak ve kaygan zeminde hareket ederken dikkat etme durumları ile güvenli olmayan davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Islak ve kaygan zeminde hareket ederken dikkat edenlerin güvenli olmayan davranış alt puanları, dikkat etmeyen ve kısmen dikkat edenlerin puanlarına göre anlamlı derecede düşüktür.

Merdivenlerden koşma durumları ile güvenli olan davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Merdivenden koşanların güvenli olan davranış alt puanları, merdivenden koşmayanların ve kısmen koşanların puanlarına göre anlamlı derecede yüksektir.

Islak zemin durumları ile güvenli olan davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Islak zeminde hareket ederken kısmen dikkat edenlerin güvenli olan davranış puanları diğerlerine göre anlamlı derecede yüksektir.

Merdivenlerden koşma durumları ile bina dışı güvenli olan davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Merdivenden koşmayanların bina dışı güvenli olan davranış alt puanları, merdivenden koşanların ve kısmen koşanların puanlarına göre anlamlı derecede düşüktür.

Islak zemin durumları ile bina dışı güvenli olan davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Islak zeminde hareket ederken dikkat edenlerin bina dışı güvenli olan davranış puanları diğerlerine göre anlamlı derecede düşüktür.

Merdivenlerden koşma durumları ile servis aracındaki davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Merdivende kısmen koşanların servis aracı davranış alt boyut puanları diğerlerine göre anlamlı derecede düşüktür.

Islak zemin durumları ile servis aracındaki davranış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Islak zeminde hareket ederken dikkat etmeyenlerin servis aracı alt boyut puanları diğerlerine göre anlamlı derecede yüksektir.

Diğer değişkenlerle davranış ölçeği alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır($p>0,05$).

Tablo 4. 9. Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği ve Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeklerinin Puanları Arasındaki İlişki

Korelasyon		
	Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği	
Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği	r	,402**
	p	0,0001
	n	541

Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeğinin puanları arasındaki ilişkiye dair Korelasyon Testi sonucu Tablo 4. 9'da verilmiştir. Bilgi ölçeği ile davranış ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır($p<0,05$). Bu ilişki pozitif yönlü olup şiddeti orta derecedir ($r=0,402$). Bilgi ölçeği puanları arttıkça davranış ölçeği puanları da artmaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, ilköğretimdeki öğrencilerin okul kazalarını etkileyen çevresel faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmanın bulguları tartışılacaktır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %54,34'ü okul bahçesinin genişliğini yeterli bulduğunu belirtmiştir (Tablo 4. 2). Araştırmanın bu sonucuyla benzerlik gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Türkmen (2004)'in araştırmasına göre 707 erkek ve kız öğrenciden 611 gibi büyük bir çoğunluğu okul bahçesinde sıkışıklık yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Gömleksiz ve ark. (2008)'nın Adana ili Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde 7 adet ilkokulda yaptığı çalışmada okul bahçelerinin öğrenciler için yeterli oyun alanlarına sahip olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %57,9'u okulun havalandırmasının yeterli olduğunu belirtmiştir (Tablo 4. 2). Benzer biçimde Arslan Karaküçük (2008) okul öncesi eğitim kurumlarında yaptığı çalışmada havalandırmaların yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Al Şensoy ve Sağsöz (2015)'ün çalışmasına göre öğrencilerin %24,9'u sınıf havalandırmasının yeterliliği konusunda kararsız kalırken, % 23,6'sı sınıf havalandırmasını yeterli bulmuşlardır. Bu sonuçlar çalışmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %72, 3'ünün okul merdivenlerini dar bulmadıkları saptanmış olup, %48,1'inin okul merdivenlerinde koşmadan çıktığı belirlenmiştir (Tablo 4. 2). Arslan Karaküçük (2008)'ün araştırmasında araştırmaya dahil olan okullarda merdivenler güvenli bulunmuş ve tırabzanların mevcut olduğu saptanmıştır. Akar Vural ve Sadık (2003)'ün yaptıkları çalışmada 2000 yılı sonrası eğitime başlayan okulların, çocukların giriş ve çıkışlarda koşmadan, birbirlerini itmeden girip çıkabilecekleri şekilde tasarlandığını belirtmişlerdir. Araştırmaların sonuçları Sinop ilinde yapılan bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Literatür araştırmasında okul kazalarının merdivenlerde sık meydana geldiği ve kazaların koşma ve birbirini itme sonucu ortaya çıktığını bildiren çalışmalar mevcuttur. Eraslan ve Aycan (2008)'a göre okul merdivenlerinde kazalarla sık karşılaşmaktadır. Gür (2005)'ün araştırmasında merdivenlerin okul kazalarının en sık görüldüğü üçüncü yer olduğunu ve bu kazaların daha çok koşma ve birbirini itme sonucu ortaya çıktığını belirtilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %83'ünün okulun aydınlatmasını yeterli bulduğu saptanmıştır (Tablo 4. 2). Literatürde araştırmanın sonucuyla benzerlik gösteren çalışmalar mevcuttur. Arslan Karaküçük (2008)'ün araştırmasında araştırma kapsamındaki eğitim

kurumlarında aydınlatmaların uygun koşullarda olduğu saptanmıştır. Al Şensoy ve Sağsöz (2015)'ün yaptığı araştırmalarında, araştırma kapsamındaki öğrencilerin %36,5'i okul aydınlatmasını yeterli bulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %63,6'sı okulun merdiven ve pencerelerdeki korumaların yeterli olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 4. 2). Arslan Karaküçük (2008)'ün araştırmasında okulun pencerelere yönelik güvenliğinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmış olup, bu sonuç çalışmayla benzerlik göstermektedir. Çalışmanın sonucuyla ters düşen çalışma mevcuttur. Örs (2013)'ün Antalya Manavgat ilçesine bağlı ilköğretim okullarında yapmış olduğu çalışmada, araştırma kapsamındaki okulların %90'ının 2. ve daha üst katlarında pencerelerde korkulukların bulunmadığı tespit edilmiştir.

Cinsiyete göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 4. 5). Benzer biçimde ortaokul ve lise öğrencilerini kapsayan bir araştırmada erkek ve kız öğrencilerin kaza geçirme oranlarının %13 olduğu, aralarında fark olmadığı görülmüştür (Chau ve ark. 2007).

Baskın Embleton ve ark. (2016) çalışmalarında kaza sonucu mortalite ve morbiditeyi cinsiyetle karşılaştırmış ve kız, erkek arasında farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Eraslan ve Aycan (2008) cinsiyete göre kaza geçirmeyen ve geçiren öğrenciler arasında bir fark saptamamışlardır. Kaza görülme sıklığını cinsiyet açısından karşılaştırdıklarında; kız öğrencilerin %45,5, erkek öğrencilerin ise %54,5 oranında kazaya uğradıklarını saptamışlardır. Buna göre; cinsiyetin kazaya maruz kalma durumunu etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır.

Mcquillan ve Campbell (2006) yapmış oldukları çalışmalarında, futbol kazaları haricinde kazaların cinsiyetler arasında farkı olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Turhan ve Turan (2012) ortaöğretim kurumlarında güvenliğe ilişkin çalışmalarında erkek ve kadınların okul güvenliğiyle ilgili görüşlerinin birbirine çok yakın olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi puanları açısından, sınıflar bakımından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 4. 5).

Baskın Embleton ve ark. (2016)'nın kaza tiplerinin, okul öncesi ve okul dönemindeki çocuklarda görülme sıklığının incelendiği çalışmada okul öncesi ve okul döneminde kaza görülme sıklığı arasında anlamlı bir farka ulaşamamıştır. Bu sonuç çalışmayı desteklemektedir. Bu araştırmada okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeğinin puanları arasında sınıfa göre farklılık saptanmamasının nedeni; araştırmanın

uygulandığı grubun yalnızca 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrenciler olması olarak gösterilebilir.

Kardeş sayısına göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeği alt boyut puanları açısından, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 4.5) (Tablo 4.7). Demirkaya Kaynar ve Yıldız (2003)'ün çalışmaları benzer biçimdedir. Çalışmalarında ailedeki çocuk sayısının travmatik kaza geçirmede önemli faktör olmadığı saptanmıştır.

Aile tipine göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ölçeği ve okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları açısından, aile tipi bakımından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 4. 5) (Tablo 4.7). İnce ve ark. (2014)'nin yapmış oldukları çalışmada hane halkı büyüklüğünün çocukların kaza geçirme durumunu etkilemediği saptanmıştır. Bu sonuç çalışmayı desteklemektedir. Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları ile aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$). Anne veya babası vefat etmiş olanların servis aracındaki güvenli davranış alt boyut puanları diğerlerine göre daha düşüktür.

Kronik hastalık durumuna göre okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeği alt boyut puanları açısından, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 4. 5) (Tablo 4. 7). Benzer biçimde İnce ve ark. (2014)'nin yapmış oldukları çalışmada kronik hastalık durumunun kaza geçirme durumunu etkilemediği görülmüştür.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranışlar ve bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$) (Tablo 4. 7). Erkeklerin güvenli olmayan davranış ve bina dışı güvenli davranış puanları anlamlı derecede yüksektir. Kızların güvenli olan davranış puanları anlamlı derecede yüksektir. Benzer biçimde Dönmez ve ark. (2018)'nin yaptığı çalışmada erkek olmanın kaza görülme sıklığını etkilediği görülmüştür. Baskın Embleton ve ark. (2016)'nin yapmış olduğu çalışmada erkeklerin daha fazla kazaya maruz kaldığı görülmüştür. Okuldaki saldırgan davranışları inceleyen Çetinkaya Yıldız ve Hatipoğlu Sümer (2010)'e göre; erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha sık saldırgan davranış göstermiştir. Turhan ve Turan (2012) yapmış oldukları çalışmalarında okul ve çevresiyle ilgili güvenlik tehditlerini erkek öğrenciler kız

öğrencilere oranla daha fazla bulmuş, bunun nedeni olarak da erkek öğrencilerin okul çevresini kız öğrencilere oranla daha iyi tanımlarının olabileceğini belirtmişlerdir.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranışlar ve bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları ile sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$) (Tablo 4. 7). 4. sınıfların güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranış ve bina dışı güvenli davranış alt boyut puanları anlamlı derecede yüksektir. Tekbıyık ve Tepe (2017) yapmış olduğu çalışmalarında laboratuvar kazalarının üst sınıflarda alt sınıflara oranla daha sık meydana geldiğini saptanmışlardır. Çetinkaya Yıldız ve Hatipoğlu Sümer (2010)'e göre; üst sınıflarda alt sınıflara oranla saldırgan davranışlar daha sık görülmektedir. Bu çalışmalar 4. sınıfların güvenli olmayan davranış puanlarının yüksek oluşuyla benzerlik göstermektedir. Akkan (2018)'in yaptığı çalışmada 6-12 yaş dönemindeki çocuklara ilk yardım eğitimi verilmiştir. İlk yardım eğitimi sonrası öğrencilerde ilk yardım bilgisi artmış ve buna benzer bir şekilde olumlu tutum ve davranışlar geliştirdikleri görülmüştür.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olan davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar, servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları ile merdivenlerde koşma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$) (Tablo 4. 8). Merdivende koşma davranışı gösteren öğrencilerin güvenli olan davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar, servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları merdivende koşma davranışı göstermeyen ve kısmen gösteren öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir. Buna göre merdivenlerde koşma davranışı gösteren öğrencilerde farkındalık oluşmuştur.

Islak zeminde hareket etme durumları ile güvenli davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar ve servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$) (Tablo 4. 8). Islak zeminde hareket ederken kısmen dikkat edenlerin güvenli olan davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar ve servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları diğerlerine göre anlamlı derecede yüksektir. Buna göre öğrencilerde ıslak zeminde hareket ederken dikkat etmeye yönelik farkındalığın oluştuğu ve buna bağlı olarak güvenli davranışlar sergiledikleri belirlenmiştir.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır($p<0,05$). Bu ilişki pozitif yönlü olup şiddeti orta derecedir ($r=0,402$). Bilgi ölçeği puanları arttıkça davranış ölçeği puanları da artmaktadır (Tablo 4. 9). Literatürde çalışma bulgusuyla benzerlik gösteren çalışmalar vardır. Akkan (2018)'in yaptığı çalışmada 6-12 yaş dönemindeki çocuklara ilk yardım eğitimi verilmiştir.

İlk yardım eğitimi sonrası öğrencilerde ilk yardım bilgisi artmış ve buna benzer bir şekilde olumlu tutum ve davranışlar geliştirdikleri görülmüştür. King ve ark. (2005) çocukluk dönemi kazalarını azaltmak amacıyla ev ziyaretleri yaparak annelere eğitimler vermişlerdir. Eğitim sonrası eğitim verilen ailelerin %63'ünün davranışlarında olumlu değişiklik yaptığını belirtmişlerdir. Eğitim sonrasındaki 3 yılda yaralanma nedeniyle hastaneye başvuru oranının anlamlı derecede düşük olduğunu saptamışlardır. Dieltjens ve ark. (2013)'nın 6-18 yaş dönemindeki çocuklara ilk yardım eğitimi vermişlerdir. İlk yardım eğitimi sonrası çocuklarda ilk yardım uygulamaları ve davranışlarında olumlu değişiklikler olduğunu saptamışlardır.

6. SONUÇ

İlköğretimdeki öğrencilerin okul kazalarındaki çevresel faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları aşağıda verilmiştir. Araştırmaya 541 öğrencinin katıldığı, bunların 271'inin kız, 270'inin erkek olduğu saptanmıştır. Araştırmanın uygulandığı öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin okul kazalarına yönelik bilgi seviyelerinin cinsiyet bakımından farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$). Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranışlar ve bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları ile cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Erkeklerin güvenli olmayan davranış ve bina dışı güvenli davranış puanları anlamlı derecede yüksektir. Cinsiyete göre kaza görülme sıklığının artma sebebi erkek çocukların kız çocuklarına oranla daha sık ev dışında olmaları, daha çok fiziksel aktivitelerde bulunmaları ve erkeklere yönelik oyunların daha hareketli olması gibi durumların olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin okul kazalarına yönelik bilgi seviyelerinin öğrenim gördüğü sınıfa göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$). Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranışlar ve bina dışı güvenli davranışlar alt boyut puanları ile sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). 4. sınıfların güvenli olmayan davranışlar, güvenli olan davranış ve bina dışı güvenli davranış alt boyut puanları anlamlı derecede yüksektir.

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeklerinin puanları açısından, ailedeki kişi sayısı ve kardeş sayısı bakımından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeklerinin puanları açısından, yaşanılan yer, kronik hastalık varlığı, ailenin gelir düzeyi, okulda öğrenim görme süresi ve çevresel faktörler bakımından değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır ($p>0.05$).

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranış ölçeğinin güvenli olan davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar, servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları ile merdivenlerde koşma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Islak zeminde hareket etme durumları ile güvenli davranışlar, bina dışı güvenli davranışlar ve servis aracındaki davranışlar alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p<0,05$).

Okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır($p<0,05$). Bu ilişki pozitif yönlü olup şiddeti orta derecedir ($r=0,402$). Bilgi ölçeği puanları arttıkça davranış ölçeği puanları da artmaktadır. Öğrencilerde bilgi düzeyi arttıkça olumlu davranış düzeyi de artmaktadır.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

Çalışma grubunun diğer sınıfları da içine alacak şekilde genişletilmesi, güvenli okul ortamının oluşturulması için konuyla ilgili eğitimlerin sürdürülmesi ve okul hemşiresi tarafından kazaların engellenmesiyle ilgili eğitimlerin desteklenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akar Vural, R. Sadık, F. 2003. İlköğretim okul binalarının fiziksel açıdan değerlendirilmesi. Eğitim ve Bilim Dergisi, 28(130): 16-23.
- Akçay, D. Yıldırımlar, A. 2018. Çocukların okul ortamında kaza geçirme ve güvenlik önlemlerine yönelik ebeveyn davranışlarının incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 11(1): 48-55. <http://www.deuhyoedergi.org/index.php/DEUHYOED/article/view/456/425> (Erişim Tarihi:01.06.2019).
- Akkan, T. 2018. 6-12 Yaş dönemi çocuklara uygulanan okul kazalarında ilk yardım eğitim programının etkinliği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 8 s.
- Al Şensoy, S. Sağsöz, A. 2015. Öğrenci başarısının sınıfların fiziksel koşulları ile ilişkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(3): 87-104.
- Altuntaş, M. Kaya, M. Demir, Ş. Oyman, G. Metecan, A. Rastgel, H. Öngel, K. 2013. 0-14 yaş arası çocuklarda önlenebilir nitelikteki kazaların belirlenmesi ve ilişkili tedbirlerin alınması. Smyrna Tıp Dergisi, 3(1): 28-33.
- Arslan Karaküçük, S. 2008. Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/mekânsal koşulların incelenmesi: Sivas ili örneği. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 32(2):307-320.
- Aydoğdu, C. Yardımcı, E. 2013. İlköğretim fen laboratuvarlarında meydana gelen kazalar ve öğretmenlerin geliştirebilecekleri davranış tarzları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:44, 52-60.
- Baskın Embleton, D. Ertoran, İ. Önen, N. Özkan, A. Mersin, H. Tekeli, M.C. 2016. Trafik kazalarında çocukluk çağında mortalite ve morbiditenin değerlendirilmesi. Kocatepe Tıp Dergisi, 17(3): 84-88.
- Bucak, İ.H. Almış, H. Benli, S. Geyik, M. Turgut, M. 2018. Çocuk acil servisine başvuran ailelerin çocuk oto güvenlik koltuğu ve emniyet kemeri kullanımını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Çocuk Acil ve Yoğun Bakım Dergisi, 5(1): 20-24.

- Chau, N. Predine, R. Aptel, E. d'Houtaud, A. Choquet, M. 2007. School injury and gender differentials: a prospective cohort study. *European Journal of Epidemiology*, 22 (5): 327-334.
https://www.jstor.org/stable/27822772?seq=1#page_scan_tab_contents
(Erişim Tarihi: 03.05.2019)
- Çalık, T. Kurt, T. Çalık, C. 2011. Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: kavramsal bir çözümleme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4):73-84.
- Çelik, A. 2015. Okul ve kurumlar için iş sağlığı ve güvenliği rehberi. Ahmetli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 4-36.
http://ahmetli.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_01/13031223_issagligiveg_uvenligi.pdf (10.06.2019).
- Çetinkaya Yıldız, E. Hatipoğlu Sümer, Z. 2010. Saldırgan davranışlarını yordamada çevresel risk, çevresel güvenlik ve okul iklimi algısı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34): 161-173.
- Delice, O.E. Arslan, M.M. 2018. Koruyucu güvenlik önlemlerine yönelik okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1): 54-71 s.
- Demirkaya Kaynar, N. Yıldız, S. 2003. Çocuklardaki travmatik kazalar ile annelerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulu Hemşirelik Dergisi*, 13(51): 15-24.
- Dieltjens, T. De Buck, E. Verstraeten, H. Adriaenssens, L. Clarysse, M. Moens, O. Devreker, A. Bastiaen, M. Claessens, C. Verhelst, K. 2013. Evidence-based recommendations on automated external defibrillator training for children and young people in Flanders-Belgium. *Resuscitation*, 84(10): 1304-130
- Dönmez, H. Çalışkan, C. Arberk, O.K. Ünlü, H. Küçük Biçer, B. Özcebe, H. 2018. Türkiye'de 7-14 yaş grubu çocuklarda yaralanmalara ilişkin bir değerlendirme. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 12(4), 236-242.
https://www.researchgate.net/publication/322508121_An_Evaluation_of_Injuries_in_Children_Aged_7-14_Years_in_Turkey (Erişim Tarihi: 07.06.2019).
- Eraslan, R. Ayçan, A. 2008. Bir ilköğretim okulu ikinci kademe öğrencilerinde okul kazası görülme sıklığının incelenmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 2(4): 8-18.

- Erkal, S. Yertutan, C. 2012. Çocukların okulda kaza geçirme durumu ve okulda kaza geçirmelerini önlemeye yönelik ebeveyn davranışlarının incelenmesi, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/sibelerkalcananyertutan.pdf> (Erişim Tarihi: 03.06.2019).
- Erol, F. 2009. Okulda Güvenlik Sorununa Yol Açan Etkenlerin Belirlenmesi. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara, 1-247s.
- Fidan, N. 2012. Okulda Öğrenme ve Öğretme. Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 4-6s.
- Gömleksiz, M. Kilimci, S. Akar Vural, R. Demir, Ö. Koçoğlu Meek, Ç. Erdal, E. 2008. Okul bahçeleri merceke altında: şiddet ve çocuk hakları üzerine nitel bir çalışma. İlköğretim Online Dergisi, 7(2), 273-87. <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io> (Erişim Tarihi: 26.05.2019)
- Güleş, F. 2013. Okul öncesi eğitimde fiziksel kalite standartlarının belirlenmesi. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 266s.
- Gür, K. 2005. İstanbul ili ilköğretim okullarında kaza epidemiyolojisi ve öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeklerinin geliştirilmesi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 19-103-104 s.
- Gür, K. Yıldız, A. 2009. Öğrencilerin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgi ve davranış ölçeklerinin geçerlik ve güvenilirliği. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2(1), 11-21.
- İlköğretim ve Eğitimi Kanunu. 1961. T. C. Resmi Gazete, 12 Ocak, 10705, 3579-3595.
- İnce, T. Yalçın, S.S. Yurdakök, K. 2014. Çocukluk çağında ciddi kaza sıklığı ve risk faktörleri. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, Sayı:44: 173-182.
- Karakütük, K. Özdoğan Özbal, E. Sağlam, A. 2017. Okul yönetiminde okul güvenliğini sağlamak için yapılan uygulamalar konusunda öğretmen ve okul müdürlerinin görüşleri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(3): 1214-1232.
- Karal, D. 2011. Korkmadan Öğrenmek: Okul ve Okul Çevresi Güvenliği. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Merkezi. USAK Yayınları. USAK Raporları No:11-06, Ankara, 1-25s.

- King, WJ. LeBlanc, JC. Barrowman, NJ. Klassen, TP. Bernard-Bonnin, AC. Robitaille, Y. Tenenbein, M. Pless, I, B. 2005. Long term effects of a home visit to prevent childhood injury: three year follow up of a randomized trial. *Injury Prevention*,11: 106-9.
- Kılınç, E. Gür, K. 2018. Okul yaralanmalarını önlemede sağlık inanç modeli temelli girişimlerin etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 467-475.
- Mcquillan R, Campbell H. 2006. Gender Differences In Adolescent Injury Characteristics: A Population-Based Study Of Hospital A&E Data. *Public Health Sciences*, 120, 732-741.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16815504> (Erişim Tarihi: 08.05.2019)
- MEB. 2018. Milli Eğitim İstatistikleri. Örgün Eğitim. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- MEB. 2011. Okul Sağlığı. Çevre Sağlığı. Ankara, 1-41s.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. 2014, T. C. Resmi Gazete, 26 Temmuz, 29072.
- Örs, M. 2013. Antalya Manavgat ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarında fiziksel çevre sağlık koşullarının değerlendirilmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 12(1), 25-40.
- Özer, N. Dönmez, B. 2007. Okul güvenliğine ilişkin kurumsal etkenler ve alınabilecek önlemler. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(173), 299-313.
- Tandoğan, O. 2014. Çocuk için daha yaşanılır bir kentsel mekan: dünyada gerçekleştirilen uygulamalar. *Megaron Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 9(1), 19-33.
<http://www.megaronjournal.com/tr/jvi.aspx?pdire=megaron&plng=tur&un=MEGARON-43534> (Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).
- TDK. 2011. <http://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi:06.06.2019).
- Tekbıyık, A. Tepe, M. 2017. Türkiye'de 2001-2017 yılları arasında yaşanan laboratuvar ve deney kazalarının değerlendirilmesi. *International Journal of Innovative Approaches in Education*, 1(1): 11-20.
<http://ijiape.penpublishing.net/makale/384> (Erişim Tarihi: 29.05.2019).
- TUIK, 2018. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Seçilmiş Ölüm Nedenlerinin Dağılımı. Ölüm Nedeni İstatistikleri.
<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi: 01.06.2019)

- TUİK, 2018. Yıllara, Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus, Genel Nüfus Sayımları-ADNKS. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=kategorist> (Erişim Tarihi: 01.06.2019)
- Turhan, M. Turan, M. 2012. Ortaöğretim kurumlarında güvenlik. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 18(1):121-142.
- Türkmen, M. 2004. Ortaöğretim kurumlarında okul güvenliği ile ilgili yaşanan sorunlar. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Uğur Baysal, S. 2005. Yaralanmalardan ve Zehirlenmelerden Korunma Güvenlik Kontrol Listesi. (Editörler: Uğur Baysal, S. Yıldırım, F. Bulut, A.) Çocuk Güvenliği, İstanbul Tıp Fakültesi Basımevi, 1. Baskı, İstanbul, 1-30 s.
- Yıldırım Şişman, N. 2018. Güvenli ve Sağlıklı Okul Çevresi. 2018 Uluslararası Güvenli Okullar, Çalışan Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu Bildiri Özeti Kitabı (Editör: M. T. Kesgin). 115-123s. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Basımevi. Bolu.
- WHO. 2016. Road traffic injuries. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/road-traffic-injuries> (Erişim Tarihi: 29.05.2019).
- WHO. 2018. Düşme. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/falls> (Erişim Tarihi: 11.06.2019).

EKLER

EK 1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Sevgili Öğrenciler; Bu bilgi formu ‘İlköğretimdeki Öğrencilerin Okul Kazalarıyla ilgili Çevresel Faktörlerin Değerlendirilmesi’ konulu yüksek lisans tezimde kullanılmak ve sonrasında yayınlanmak üzere geliştirilmiştir. Verdiğiniz cevaplar hiçbir şekilde ders notlarınızı veya öğretmen- arkadaş ilişkilerinizi vb. etkilemeyecek olup kişisel bilgileriniz herhangi bir kurum, kuruluş veya başka kişilerle paylaşılmayacaktır.

İLKÖĞRETİMDEKİ ÖĞRENCİLERİN OKUL KAZALARIYLA İLGİLİ ÇEVRESEL FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ BİLGİ FORMU

Tarih:

Boy:

Kilo:

Öğrenim gördüğünüz okul:

1. Yaşınız?
2. Cinsiyetiniz? (1) Kız (2) Erkek
3. Sınıfınız? (1) 2 (2) 3 (3) 4
4. Aileniz sizinle birlikte kaç kişi?
(1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 5 (5) 6 ve üzeri
5. Sizinle birlikte kardeş sayınız?
(1) 1 (2) 2 (3) 3 (4) 4 (5) 5 ve üzeri
6. Aile tipinizi işaretleyiniz.
(1) Çekirdek aile (2) Geniş aile (3) Anne- baba ayrı (4) Anne ya da baba vefat etmiş

EK 2. Okulun Fiziksel Güvenliğine Yönelik Bireysel Görüşler Bölümü

1. Nerede yaşıyorsunuz?
a) Aile ile birlikte b) Yurttan c) Akrabalarının/ yakınlarının yanında d) Diğer
2. Kronik hastalığınız var mı?
a) Evet b) Hayır
3. Ailenizin gelir durumu nedir?
a) İyi b) Orta c) Kötü
4. Kaç yıldır bu okuldasınız?
a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 ve üzeri
5. Okul bahçesinin genişliği sizce yeterli mi?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
6. Merdiven basamakları sizce dar mı?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
7. Sınıfınızın havalandırması sizce yeterli mi?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
8. Merdiven ve koridorlarda koşar mısınız?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
9. Okul bahçesi ve girişlerinde uyarı levhaları sizce yeterli mi?
a) Evet b) Hayır
10. Okulunuzun aydınlatmaları sizce yeterli mi?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
11. Islak ve kaygan zeminlerde hareket ederken dikkat eder misiniz?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
12. Okulunuzda merdiven ve pencerelerdeki korumalar sizce yeterli mi?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
13. Sınıfta bulunan sıralar sizce boyunuza uygun mu?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen
14. Okulunuzda yapılan acil durum tatbikatları sizce yeterli mi?
a) Evet b) Hayır c) Kısmen

EK 3. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği

ÖĞRENCİLERİN OKUL KAZALARINDA GÜVENLİK ÖNLEMLERİNE YÖNELİK BİLGİ ÖLÇEĞİ

Bu ölçek ilköğretim öğrencilerinin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik bilgilerini ölçmek amacı ile hazırlanmıştır. Bilgi ölçeği sonuçları, öğrencilerin bu konudaki bilgilerini belirlemek için kullanılacaktır.

Bu ölçekte 46 adet ifade bulunmaktadır. Cevaplama süresi 10 dakikadır.

NO	Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra size en uygun cevabı işaretleyiniz.	Doğru	Yanlış	Bilmiyorum
1	Binanın tamir gerektiren yerleri zamanında tamir edilmelidir			
2	Çatı çıkışları, depolara giriş alanları ve gerekli olan kapılar daima kilitli tutularak anahtarların güvenliği kontrol edilmelidir			
3	Pencereler korumalı olmalıdır			
4	Pencere açma kolları sağlam ve çalışır durumda olmalıdır			
5	Tüm kapılar güvenli bir şekilde açılıp kapanmalıdır			
6	Sınıf, koridor, wc gibi kapalı alanların aydınlatılması yeterli olmalıdır			
7	Okul binasının zemini kaygan olmalıdır			
8	Tuvalet gibi ıslak alanlar kaygan olmayan maddeden yapılmış olmalıdır			
9	Tuvaletler kuru tutulmaya özen gösterilmelidir			
10	Merdiven basamakları dar olmalıdır			
11	Çıkış ve iniş merdivenleri aynı olmalıdır			
12	Sınıflardaki sıralar çok sıkışık olmamalıdır			
13	Çocuklar boyuna uygun sıralarda oturtulmalıdır			
14	Sınıflardaki giysi askılarının uçları sivri olmalıdır			

15	Giysi askıları öğrencilerin en az uğradıkları alanda olmalı			
16	Okulda/sınıftaki soyulan yıpranan elektrik kabloları tehlike oluşturmaz			
17	Eğer bir elektrikli alet öğrenci tarafından da kullanılacaksa aletin isimi ve kullanırken dikkat edilmesi gereken konular bir etikete yazılarak üzerine yapıştırılmalıdır			
18	Elektrikli aletler ve bağlantılarının düzenli aralıklarla yetkililer tarafından kontrol edilmesine gerek yoktur			
19	Elektrik prizlerini kapatmak için plastik koruyucu kullanılmamalıdır			
20	Sınıf, koridor, wc gibi kapalı alanlar yeterli ölçüde aydınlatılırsa daha az kaza olur			
21	Merdiven trabzanlarından (merdiven kenarındaki tutunma kolları) kayılabilir			
22	Okul binasının köşelerinden dönerken dikkatli olunmalıdır			
23	Kar yağdığı dönemlerde okulda da kaza riski artar			
24	Kesici ve delici malzemelerin doğru kullanım şekilleri bilinmelidir			
25	Öğrenciler, bir okul gününün yarısından fazla süre ile havasız alanlarda tutulmamalıdır			
26	Okulda kullanılan tüm zararlı maddeler ve kimyasal maddeler kolaylıkla tanınabilmesi için etiket yapıştırılmalıdır			
27	Laboratuvarlarda ki kimyasal maddeleri öğrenci tek başına kullanabilir			
28	El işi odalarının kullanım kuralları herkesin görebileceği bir yere asılmalıdır			
29	Atölyelerde kullanılan araçlar güvenli bir şekilde saklanmalıdır			
30	Zehirli maddeler, deterjanlar kesinlikle yiyeceklerin olduğu dolapta saklanmamalıdır			
31	Kantinde satılan yiyecekler son kullanım tarihine göre alınmalıdır			
32	Yiyeceklerin hazırlandığı, servisinin yapıldığı ve yenildiği alanların sağlık kontrollerinin düzenli aralıklarla yapılmasına gerek yoktur			
33	Yemekhanede çalışanların sağlık kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır			
34	Kimyasal maddelerle bulaşmayı önlemek için laboratuvarlara yiyecek ve içecek sokulmamalıdır			

35	Okulun bahçesi dışarıdan gelen araçlara açık olmalıdır			
36	Servisten inerken ve binerken gözetmen(görevli) kontrolü olmasa da olur			
37	Okul servisinde ayakta durmak tehlike oluşturmaz			
38	Servis aracının camından el, kol çıkarmak sakıncalıdır			
39	Servis araçlarında bir gözetmenin (görevli) olması gerekli değildir.			
40	Bahçede kazaya neden olabilecek zararlı maddeler (inşaat artıkları gibi) bulunmamalıdır			
41	Bahçede tehlikeli olan alanlarda uyarı levhası olmalıdır			
42	Trafiğin yoğun olduğu saatlerde servis alanında ki kontrol fazla olmalıdır			
43	Okul çıkışlarında kapıdaki koruma görevlisinin kontrolü gerekli değildir			
44	Spor aktiviteleri öncesi ısınma hareketleri yaralanma riskini azaltır			
45	Spor aktiviteleri öncesi bileklik ve dizlik takılmalıdır			
46	Oyun öncesi oyun malzemelerinin sağlamlığı kontrol edilmelidir(basket potası, yüksek atlama kasası vb)			

EK 4. Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeği

ÖĞRENCİLERİN OKUL KAZALARINDA GÜVENLİK ÖNLEMLERİNE YÖNELİK DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ

Bu ölçek ilköğretim öğrencilerinin okul kazalarında güvenlik önlemlerine yönelik davranışlarını ölçmek amacı ile hazırlanmıştır. Bu ölçekte 40 adet ifade bulunmaktadır. Cevaplama süresi 10 dakikadır.

NO	Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra bu ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını gösteren kolona ait kutucuğun içine X işareti koyunuz.	Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1	Bina içinde ve dışında onarım gerektiren yerlerin düzeltilmesi konusunda öğretmenlerimi uyarırım					
2	Okula koşarak girerim					
3	Okuldan koşarak çıkarım					
4	Merdivenleri koşarak çıkarım					
5	Merdivenlerden koşarak inerim					
6	Merdivenlerden çıkarken sağdan çıkarım (kendi sağınız)					
7	Çatı çıkışları, depolara giriş alanları gibi kilitli tutulan alanları merak ettiğim için girmeye çalışırım					
8	Islak ve kaygan zeminlerde yürürken dikkatli olmaya özen gösteririm					
9	Kar yağdığı zaman kaymamak için daha dikkatli yürürüm					
10	Açık pencereden dışarı sarkarım					
11	Koridorlarda kazaya neden olabilecek (Yangın malzemeleri, dolap vs) malzemelere çarpmamaya özen gösteririm					
12	Okul binasının köşelerini hızlı dönerim					
13	Bulduğum kapalı alan eğer yeterince aydınlık değilse ışıkları açarım					
14	Sınıftaki giysi askılarının olduğu alan da daha dikkatli davranırım					
15	Kesici ve delici malzemeleri kullanmadan önce sağlamlığını kontrol ederim					

16	İlk kez kullanacağım kesici veya delici malzemelerin doğru kullanım şeklini öğrenirim					
17	Ucu sivri olmayan makasları kullanmayı tercih ederim					
18	Elimde sivri uçlu malzeme(kalem, makas, falçata vb.) varken ucunun kendime batmamasına özen gösteririm					
NO	Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra bu ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını gösteren kolona ait kutucuğun içine X işareti koyunuz.	Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
19	Elimde sivri uçlu malzeme(kalem, makas, falçata vb.) varken ucunu karşımdaki kişiye doğru çevirmem					
20	Elimde sivri uçlu malzeme(kalem, makas, falçata vb.) varken arkadaşlarımla şakalaşırım					
21	Arkadaşlarımla itişip kakışırım					
22	Kırılmış veya kablosu soyulmuş elektrikli alet ve prizlerle uğraşırım					
23	Laboratuvarlardaki kimyasal maddelerin etiketlerini okurum					
24	Kimyasal maddeleri öğretmen kontrolünde kullanırım					
25	Laboratuvar, elişi odası gibi alanlarda öğretmen kontrolünde çalışırım					
26	Laboratuvara elimde yiyecek ve içecek girerim					
27	El işi odalarının kullanım kurallarını ve uyarı yazılarını okurum					
OYUN ALANI VE SERVİS ALANI						
28	Bahçede oynarken oyunun kurallarına uyarım					
29	Spor aktiviteleri esnasında dizlik ve bileklik takarım					
30	Spor aktiviteleri öncesi ısınma hareketlerini yaparım					
31	Oyun öncesinde malzemelerin sağlamlığını kontrol ederim					
32	Kar yağdığında okulun bahçesinde kayarım					
33	Bahçede tehlikeli olan alanlarda uyarı levhalarını dikkate alırım					
34	Bahçeyi çevreleyen duvarların üzeride yürürüm.					
35	Okulun bahçe kapısından çıkarken önce sağa sonra sola tekrar sağa bakarak çıkarım					

36	Bahçede araç (okul taşıtları, diğer arabalar gibi) yoğunluğu fazla olduğu zamanlarda o alanı kullanırım					
37	Bahçeyi çevreleyen duvarların üzerinden atlarım					
AŞAĞIDAKİ 38-39-40. SORULARI SERVİSE BİNEN ÖĞRENCİLER DOLDURACAK						
38	Okul servis araçları hareket halinde iken elimi/kolumu camdan çıkarırım					
39	Servis hareket halinde iken ayakta dururum					
40	Okul servis araçlarına iniş ve binişlerde sakın ve kontrollü davranırım					

EK 5. ETİK KURUL KARARLARI

T.C.
SİNOĞ ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönetim Kurulu Kararları

Toplantı Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı
27.02.2019	01	2019/02

Sınoğ Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönetim Kurulu Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Nuri DİKLE başkanlığında 27.02.2019 tarihinde 12.00-13.00 saatleri arasında Eğitim Fakültesi Toplantı Salonunda toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

KARAR NO:2019/02

Üniversitemiz Sağlık Yüksekokulu öğretim elemanı Doç. Dr. H. Demet CABAR'ın 14.11.2018 tarihinde Rektörlük Makamına sunduğu dilekçesi ile ilgili görüşüldü.

Üniversitemiz Sağlık Yüksekokulu öğretim elemanı Doç. Dr. H. Demet CABAR ve Fen Bilimleri Enstitüsü Disiplinler Arası Çevre Sağlığı Yüksek Lisans Öğrencisi Elif GÜMÜŞ'ün "Akademindeki öğrencilerde odat kullanımıyla ilgili çevresel faktörlerin değerlendirilmesi" başlıklı çalışmasının ve çalışmasının kullanılacağı öğretim üresiyle ilgili verilmiş bey (5) sayılılık olgusu sonuçlarının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından maruz ve öğrencisine ilişkin sorumluluğun bağvurucuya ait olmak üzere Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesine uygun olduğunun kabulüne ve sonuçları Sağlık Yüksekokulu öğretim elemanı Doç. Dr. H. Demet CABAR' a bildirilerek Şube Rektörlük Makamına arzına oybirliği ile karar verildi.

Handwritten signatures and initials in blue ink.

T.C.
SINOP ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönetim Kurulu Kararları

Toplantı Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı
27.02.2019	01	2019/02

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Nuri DÖCLE
Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Simgül ÇEK
Başkan Yrd.

(Katılmadı)

Doç. Dr. H. Demet CABAR
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Pınar KARAMAN
Üye

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim DEMİRCI
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Figen ÇAM TOSUN
Üye

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim AYDIN
Üye

VERİ TOPLAMA/ANKET İZİN BELGESİ

Araştırmada Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi Ölçeği ve Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Davranış Ölçeğinin kullanımı için ölçeği oluşturan Dr. Öğretim Üyesi Kamer GÜR'den 05.11.2018 tarihinde izin alınmıştır. İzinlerin alınmasına ilişkin yazışmalar ektedir.

Bu iletiyi Per 1.11.2018 16:20 tarihinde ilettiniz

elif gümüş

Pzt 19.06.2017 03:37

kamergur@gmail.com ✉

Sayın hocam merhaba,

Ben Sinop Üniversitesi Disiplinler Arası Çevre Sağlığı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapıyorum. Tezimde öğrencilerin okul kazalarına yönelik davranış ölçeği ve öğrencilerin okul kazalarına yönelik bilgi ölçeğinizi kullanmak istiyorum. Gerekli izni vermenizi arz ederim. Teşekkürler.

Elif GÜMÜŞ

Sayın Elif Gümüş,

Ölçeğimi kullanmanız beni memnun eder. Ekte ölçek maddelerini bulabilirsiniz. Ölçeklerin değerlendirilmesini aşağıda künyesini verdiğim makalede yayımlamıştım. Kolaylıklar dilerim

Gür, K., Yıldız, A. (2009). Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi ve Davranış Ölçeklerinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim Ve Sanatı*, 2(1), 10-21.(Dr.Tezinden Yayın)

Dr. Öğretim Üyesi Kamer GÜR
Marmara Üniversitesi
Halk Sağlığı Hemşireliği A.D
İstanbul-Türkiye.

T.C.
SİNOP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 25072426-604.01.01-E.7221438

09/04/2019

Konu : Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Sinop Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 28.03.2019 tarih ve 1713 sayılı yazısı

Sinop Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Çevre Sağlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programı öğrencisi ELİFGÜNEY "İlköğretimdeki Öğrencilerin Okul Kazalarıyla İlgili Çevresel Faktörlerin Değerlendirilmesi " isimli araştırmayı Sinop ili ilkokul ve ortaokullarımızda öğrenim gören öğrenciler ile anket çalışması yapmak istediğini belirtmektedir.Yapılan inceleme sonrası anketin uygulanmasında Müdürlüğümüzce bir sakınca görülmemiştir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde söz konusu çalışmanın Merkez İlçe İlkokul ve Ortaokullarında öğrenim gören öğrenciler ile , eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması, uygulama sonunda yapılan çalışma ile ilgili olarak Müdürlüğümüze bilgi verilmesi ve sadece yazımız ekinde gönderilen çalışmanın kullanılması şartı ile okul müdürlüğünün kontrolünde ve sorumluluğunda çalışmanın yürütülmesini Olurlarınıza arz ederim.

Ercan YILDIZ
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
09/04/2019

Mehmet TANIŞIR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: Hükümet Köşkü -SİNOP

Bilgi için: Erol KOCADAĞI AR-GE-(Dahili-175)

Elektronik Adı: sinopem@meb.gov.tr
e-posta: arge77@meb.gov.tr

Tel: 0 (368) 261 19 87
Faks: 0 (368) 261 15 07

Bu vesileyle güvenli elektronik imza ile tasvirlenmiştir. <https://evm.kocaeli.meb.gov.tr/adres/olur> 5746-2303-3684-64c0-45a7 İmza ile tespit edilebilir.

VELİ İZİN BELGESİ

Velisi bulunduğum Okulu'ndaki sınıftaki numaralı 'İlköğretimdeki Öğrencilerin Okul Kazalarıyla İlgili Çevresel Faktörlerin Değerlendirilmesi' konulu yüksek lisans tezinde kullanılacak ve sonrasında yayınlanacak olan araştırmaya katılmasında herhangi bir sakınca yoktur.

Tarih:

Adres: Veli Adı- Soyadı:

Tel: İmza:

ÖZGEÇMİŞ

1. Kişisel Bilgiler

Ad Soyad	ELİF GÜNEY
Doğum Tarihi	12.07.1991
Doğum Yeri	VEZİRKÖPRÜ
E-posta Adresi	eg.elifgumus@hotmail.com

2. Eğitim Bilgileri

Önlisans

Lisans Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık
Yüksekokulu Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Yüksek Lisans

Doktora

3. İş Deneyimi

Ocak 2010-Mayıs 2012	Sağlık Bakanlığı, Bandırma Devlet Hastanesi, Acil Servis, Acil Tıp Teknisyeni
Mayıs 2012-Ağustos 2015	Sağlık Bakanlığı, Çanakkale Devlet Hastanesi, Acil Servis, Acil Tıp Teknisyeni
Ağustos 2015-Şubat 2018	Sağlık Bakanlığı, Sinop Atatürk Devlet Hastanesi, Acil Servis, Acil Tıp Teknisyeni
Şubat 2018-	Sağlık Bakanlığı, Rize İl Sağlık Müdürlüğü, Ardeşen 2 Nolu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu, Acil Tıp Teknisyeni

4. Yayınlar, Çalışmalar

Makale	Heavy Metal Exposure In Children CABAR HURİYE DEMET, ORUÇ SENA, GÜMÜŞ ELİF Yayın yeri: ACTA SCIENTIAE ET INTELLECTUS Yıl: 2017
--------	---

- Makale Reflections Of Technology On Children and Nursing Approach
CABAR HURİYE DEMET, GÜMÜŞ ELİF, YURBAŞ ERAY
Yayın yeri: İnternational Journal Of Research Yıl: 2017
- Makale Stem Cell Practices and Nursing Approach For Children
CABAR HURİYE DEMET, GÜMÜŞ ELİF
Yayın yeri: İnternational Journal Of Research Yıl: 2017

